

Jeruzsálem. — Rav Meir Berlin nagy beszédet tartott, amelyben több ezer ember vett részt. Beszámolt a zürichi világkongresszusról. Hangzottatta, hogy a Mizrahi mindenkor a szochmut keretén belül akar harcolni és szó szinüs arról, hogy kilépni szándékoznak. — Unnepélyes keretek között avatták fel a Tel-Aviv-Haifa közötti új utvonalat, amely kizárólag zsidó koloniákon át vezet. Az új út a „béké útja” címet kapta és az eddig három óráis távolságot két órára redukálta. — A palesztinai zsidóság nagy megnyugvással vette, hogy a tel-avivi városi tanács Masaryk-ról utcát nevezett el és egy Masaryk-falu is létesül. — A tel-avivi kikötőben elkészült már az új raktház is, amely egymaga két és félmillió naranszlada befogadására alkalmas. Már hatvan kikötői csónak működik és remélik, hogy rövidesen a személyszállító hajók is kiköthetnek már.

Róma. — Prof. Sukenik, aki a jeruzsálemi héber egyetem tanára, nemrégiben Romában idézett, ahol anyagot gyűjt a nemskára megnyitandó archeologiai múzeum számára. Elkészítették a Titus diadalmi másolatát és a zsidó katonaköveket, valamint műzseket az említközt, amelyek a régi római zsidókra vonatkoznak. Sukenik prof. tárgyalván római császárok szobrainak átadásáról, akik a zsidó történelemben szerepet játszottak. A tudós Romából Londonba utazott, ahol szintén a múzeum érdekében fog tevékenykedni.

Batavia. — Huberman Bronislaw, a világhírhírs zsidó hegedűművész repülőzerecsénélég áldozata lett. Huberman Holland Indiából Palesztinába akart repülni, hogy ott résztvegyen koncertjén. Batavia közelében lezuhant a gép és a művész súlyosan megszebesült. Kezdetben optimistakusan ítélték meg sebesülését, de tüdőgyulladás lépett fel, ami agszárvá tette a világhírű nagy művész állapotát, aki oly sokat tett eddig a zsidó zeneért Palesztinában.

London. — Oswald Mosley, az angol fasiszták vezetője, amikor egy teherautó teteféről beszédet tartott, kövel megdöbölték és súlyosan megszebesült. A helyszínen 12 embert letartóztatott a rendőrség. Mosley nagy zsidógyűlölő, aki sokat ártott eddig is az angolai zsidóságnak. — A „Daily Mirror” jelenti Hollywoodból, hogy az ott tartózkodó Vittorio Mussolini, a Duce fia, az ottani köröknek tett kijelentése szerint Olaszország az egyetlen hely, ahova a zsidók nyugodtan mehetnek és még hozzájut: „Mi a zsidókat szívesen látjuk”.

Washington. — Vittorio Mussolini hivatalosan felkeresi Roosevelt elnököt, majd hazautazik Olaszországba. Különböző Roosevelt rövidesen újabb rádióbeszédet fog tartani, amelyben részletesen ismereti külpolitikai elgondolásait.

Zürich. — Erdekes hirdetésmény közül a Jüdische Pressenzentrale, 1937 februárjában meghalt Riwa Szainlda Krakowska, aki 1858-ban született Przedborz-ban (Lengyelország). Szülei voltak Izrael és Giti Krakowska. Keresik örökösét, két bátyját, akik 40 évvel ezelőtől távoztak el otthonukból és azóta nyomuk vesztett.

Genf. — Az utóbbi időben felmerült napirtáreform mozgalom ugylátszik, végképen elaludt, mivel a Vatikán bejelentette a Népszövetségnek, hogy a jelenlegi napirt reformját a legelősebben ellenzi. Ez általános örömet kellett a vallásos zsidóság körében is, mivel rendkívül nagy bajokat okozott volna a szombat megtartása körül.

Tel-Aviv. — A kétvétenként megrendezett Levante mintavásárt, melyet 1936 év tavaszán akartak megrendezni, elhalasztották egy évvel későbbre, 1939-re, a politikai nyugtalanságok miatt, amely az országban uralkodik.

Toronto. — November elsején új rendelkezések lépnek életbe a kanadai rádió leadó állomásnál, amely szerint tilos minden olyan kijelentésnek elhangzani a rádióban, amely valamilyen vallás, vagy faj ellen irányulna.

Farsó. — A lengyel kormány hivatalos nyilatkozatot adott ki, amelyben közli, hogy az utóbbi hetekben számos atrocitás történt, vagyint rongálások és számos árthatlan embert támadtak meg. A kormány utasította a helyi hatóságokat, hogy a legelősebben járjanak el azok ellen, akiket bűnösnek talál. Ha kiskörmök követik el a kilengéseket, akkor szüleit vonják felelősségre.

Páris. — A napokban elhunyt ott Edward Filene nagykereskedő, író, filozofus és mecénás, akinek Bostonban hatalmas árúháza volt. A 77 éves Filene aktív tagja volt a nemzetközi munkavédelmi szervezetenek Genfben és egy nemzetközi racionálizációs intézmény megeremelésére 25.000 dollárt adományozott 1926-ban. A kereskedelmi kamárk nemzetközi szervezetének is elnöke volt, valamint vezetőségi tagja a nemzetközi békeszervezetenek is. Számos kiintézet is kapott, sok műve is megjelent, többek között a „The Way out” és a „More from Merchandising”.

— NEMETORSZÁGTÓL VÁSÁROL MÉG MA IS LEGTÖBBET PALESZTINA. Az 1937-es gazdasági statisztikából újból kiténik, hogy Palesztina legnagyobb szállítója Németország. 1937 első hónapjában Palesztina Németországból importálta a legtöbb árut, mépedig egymillió 308 ezer font értékben, míg Angliából csupán egymillió 222 ezer font értékű árut vett. Németország viszont mindössze 98 ezer font értékű árut vásárolt Palesztinából. Ugyanakkor megállapítható, hogy Palesztina és Románia között is emelkedett a kereskedelmi forgalom. 1936-ban Palesztina 510.758 font értékű árut importált Romániából, míg 1937-ben 686.564 font értékben. Románia viszont 1936-ban 53.266, 1937-ben 79.454 font értékű árut vásárolt Palesztinától.

— UNNEPI BANKETT A TEL-AVIV-HAIFA ORSZÁGOT BEFEJÉSE ALKALMABÓL. A Tel-Aviv-Haifa országot építkezésének betetőzésének alkalmából P. W. Etkes mérnök, a haifai körzet közmunkálatainak vezetője Sichron Jakob mellett, a Nazle-erdőben 300 területes bankettet adott, amelyen megjelent az északi körzet közmunka felügyelője, Edward Keith Roach, továbbá Haifa zsidó alpolgármestere David Hakohen, a közmunkák tanácsának aligazgatója R. Hadloy, Haifa kikötőjének igazgatója F. O. Rodgers és más magasállású tisztviselők, valamint zsidó és arab munkások, akik részt vettek a munkálatokban. Arab és héber beszédek hangzottak el, amelyekben annak a kívánságnak adtak kifejezést, hogy az új ut legyen a béke útja.

— EGY HÍRES PSZICHOANALITIKUS KÖNYVTÁRAT SZÁLLÍTOTTAK JERUZSÁLEMBE Londonból jelentik: Tavaly meghalt Dr. Dávid Eder, a cionista exekutívé tagja, aki végrendeletében egy intézkedett, hogy főleg pszichoanalitikai könyvekből álló gyűjteményét kishelvezze a megvédendő zsidó nemzeti és egyetemi könyvtárba. A gyűjteményt, amely a leghíresebb pszichoanalitikus műveket, tanulmányokat, értekezéseket és felvételait foglalja magában, franciá és német nyelven, a napokban átvitték Palesztinába. A zsidó nemzeti könyvtár igazgatósága elhatározta, hogy Eder alapítványát ki fogják terjesztani és speciális pszichoanalitikus osztályt fognak létesíteni az egyetem mellé.

— A beregszászi hitközség feljelentette a podruszi központi irodát. (Beregszász). A beregszászi hitközségi harcok idején a podruszi központi iroda egy iszurt adott ki a hitközség ellen, amelyet számos rabbi írt alá. Tekintettel arra, hogy ezt a hitközség magára nézve súlyosan sértőnek találta, az ügyvédségnek kerestek előbb jogvédelmet. Mikor az ügyész nem látta a sérelmet oly súlyosnak, hogy vádat emeljen, akkor bírósághoz fordultak. A napokban megtartott tárgyaláson nem volt kéznél az iszúr szószerepenti fordítása, ezért elhalasztották azzal, hogy akkorra megszeressék annak hiteles fordítását és megidéznék néhány aláíró fő-rabbait, hogy ez ügyben személyesen kitállgassák őket. A per íránt a podruszi zsidóság körében nagy az érdeklődés.

— Halálozás. Rosenzweig Jónás, a hunedoari hitközség volt elnöke, 63 éves korában, rövid szenvedés után elhunyt. Halála őszinte részvétet kellett az egész hitközségben. Jötekonyságáról messzi földön híres volt. Gyászolják felesége, leánya, testvére és kiterjedt rokonsága.

PÁLYAZATI HIRDETMÉNY

A beusai orthodox izraelita hitközség pályázatot hirdet első metszői תרומות ש"ס א"ל állásra. Csakis elsőrangú, kimondott jóhangú előimádkozók, akik három elismert orthodox főrabbitól ב"ר ב"ר ב"ר birnak, nyujtsák be a pályázatukat. Utiköltséget kizárólag csakis a megválasztottak térítünk meg, amire külön is felhívjuk a pályázók figyelmét.

A ROTSCCHILD VAGYON FREDETE
Lengyelországban a zsidók így tudják: Mayer Amschel Rotschild, a nagy ház megalapítója, fiatal években a Iszertkoon rabbi házában szolgált. Mikor aztán megözösdött, elköltözött Szentatya, ahol üzletet nyitott és rovid idő alatt jólétbe jutott.

Néhány nappal azután, hogy a rabbi szolgálattól kilépett, a rabbi szomorú felfedezést tett, a székényéből hiányzott ötszáz tallér. Az eltávozott szolgálóra gyanakodott és elutazott hozzá Szentatya, ahol nagyon szívesen fogadták.

Nehezére esett a rabbinak, hogy elmondja, mi járhatott van, de hát végül mégis csak kirukkolt vele. Rotschild rögtön bealotta, hogy a pénz ő kezében volt és kiszzáz tallért rögtön átadott a rabbinak azzal, hogy rövid idő múlva a többit is megfizeti. A rabbi boldogan tért haza.

Rotschild nemskóra a rabbihoz utazott és megfizette neki a hiányzó háromszáz tallért is. Ezek multak el. Egy napon Iszertkoon grófia üzenetet küldött a rabbinak, hogy jelenjen meg nála, sürgetően beszélni akar vele.

A rabbi izgalommal teljes kitáncsisággal lépett be a grófnak, aki megkérdezte tőle: — Ezzel ezelőt nem loptak el tőled ötszáz tallér? — De igen. — A gróf erre leolvasott neki ötszáz tallért és így szólt: — Abban az időben egy parasztlaszony dolgozott a házámmal és a tőled ellopott pénzt a pénzébe rejtette. De egyszer nagyon szükségem volt a pénzre, mire magához vettem egyet a tallérből és elvitte a koreszámba. A koreszámban gyanus volt a dolog, jelentette az eset nekem, így aztán kitűdött a dolog.

A rabbi erre rögtön elutazott Rotschildhoz, elmondotta neki, mi történt és kérte, mondja el az igazat, hogy jött arra a gondolat, hogy magára vállalnám az ilyen bűnt és ilyen nagy anyagi áldozatot hozom.

Rotschild elmondta, hogy csak egy tudta elteremtett a pénzt, hogy mindig értékes dolgát zálogba csapta. De nem tudta eloirsni, hogy a rabbinak ilyen nagy kára legyen, ezért hozta meg az áldozatot.

A rabbi visszaadta neki az ötszáz tallért s megáldotta, hogy hazának és utódának legyen a százzor, ezerszer és milliószor ennyi legyen.

REMÉS
— Az orvos kijön a beteg Reb Janklól és azt mondja az agádó hitvesnek: — Asszonyom, tegnap azt mondtam, hogy a férjének már csak pár óra van hátra, most meg örömmel jelenthetem, hogy már túl van minden bajon és rövid idő múlva megint egészséges lesz. — Remés — kiált fel a szerető hitves. — Na, miért van ugy megjelődés? — Mert már tegnap elaludtam minden ruhámat.

JOGOS KERDES
Egy szegény falusi szatós a bíróság elé került, mivel rászólt hamisított elemiszert lozott forgalomba. Kihallgatása után a bíró a megidézett hitves negyzés véleményét kérte és utána a vádlotthoz fordult: — Mit szál Ön a negyzés véleményéhez? — A kis topóraddott szatós a negyzéshez fordult: — Boesánat negyzés ur, ért Ön a joghoz? — Nem értek — mondja a negyzés. — A kis szatós ezután a bírósághoz fordult: — Boesánat bíró ur, ért Ön a negyzéshez? — Nem értek.

KOOS BACSI LEVELE
Ugy néjünk, hogy nem csupán Oradeán, hanem szerite Ardealban is szerik Koos Zsizmondot, az ősz tanítót, aki éppen esztendőig tanított az oradeai hitközség iskolájában és generációkat nevelt fel a hit-hűség szellemében. Koos báci ma már 90 éves és csak óta Palesztinában él s ezzel életé legszebb álmát valósította meg, hiszen akkora polt már „cionista”, amikor a Hludista mozgalom kezdődött. Az új zsidó állammal kapcsolatosan rendkívül lelkes hangot lelelet ut oradeai családijához s többek között azt írja, hogy dacára maluszálemi korának, most már biztosan reméli, hogy megéri még Messias eljövetelét, aki mostantól azért nem tudott jönni, mert hiszen az angol hatóságoktól certifikátot kellett volna kérnie. Most azonban, hogy a független zsidó állami lét biztosítva lesz, okvetlenül jönni fog Messias, az, akire minden igaz zsidó érezzedek óta türelmelem vár...

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor

ZSIDÓ HETILAP

Felolós szerkesztő: Leitner Zoltán

A demokrácia összefogása

A világ érdeklődésének homlokterében az Egyesült Államok elnökének legutóbbi beszéde áll, aki nyíltan vallott és azt hangzolta, hogy csak a zsidó demokráciáinak összefogása mentheti meg a békét és az emberiség nyugodt fejlődését. Azt állítja és érezzük, hogy a fasiszta államok, mint Olaszország, Németország és Japán a legszörnyesebb imperialista politikát folytatják, addig az angolok, franciák és az USA nagy nemzete a demokrácia nevében mindég csak a béke fenntartása érdekében dolgoznak. Mindinkább előtérbe jut az a felfogás, amely nyíltan vallja, hogy a két világhátrétnek előbb-utóbb gazdasági harcot kell vívnia egymással, mert addig nem lehet nyugalom a világon, amíg az emberiség így keltőszótlan küzd a békéért és a jövőndi generációk nyugalmáért. Amerika nyílt állásfoglalása, Roosevelt elnök beszédén keresztül, felvilágyozta azoknak a nemzeteknek a hitét, akik állják a „békés” harcot és az ezerszeresen halálra ítélt demokrácia eszméje újra bátran hangzoltatott elő lett ebben az agyonfascizált és leterrorizált öreg földrészen. Európa nyugati országeit milliók felélegzettek. De velük együtt azok is, akik a világ többi országaiban kis csoportokat alkotva, hittel hisznek az emberi együttélésnek egyedüli helyes formájában: a demokráciában. Az Egyesült Államok, még a tőle fellegzóban nagyon távollevo szövettel is hajlandó együttműködni, csakhogy a japán imperializmusnak gátat vessen, aminthogy rábérált, arra is, hogy nem lehet cserben hagyni az angol és francia nemzeteket sem, akik tisztultabb világélfogást és emberibb lehetőséget harcolnak, mint a németek, vagy olaszok.

Bennünk zsidókat közelről érint ez a harc. Roosevelt nagy beszédét épen annak az ünneppel lengyel szabadságharcosnak emlékművével tartotta, aki 150 esztendővel ezelőt az elnyomott lengyelorséget harcolt. És a legelnyomottabb nemzetből a legelnyomóbbnak kivívása után. Epen most lépett szírajába a három és félmilliónyi lengyel zsidóság lezárta üzleteit, kihűlték a zsidó gyárak házajjai, letele szerzámjait a munkásság, hogy demonstrálja ezzel is azt a türhötellen helyzetet, amelyben a zsidóság szenved a lengyel határokon belül. A lengyel oligarcha szoranjaja a szerencsétlen zsidóságot. De vajjon az olasz fasiszták jó-e a zsidókhöz? Benn az anyországbán elég jó a zsidókhöz? Zene, de viszont az arab politikában való részvétele, azok utizása egész Keleten, néhez teszi a zsidók helyzetét. A bari-rádióleadóállomás naponta uszít az angolok ellen és mert Anglia nagy és a flotta hatalmas, az északafrikai arabokba területek zsidósága szenvedni meg az uszítás, aminthogy a palesztinai helyzet elalulása sem vezethető másva vissza, mint idegen hatalmaknak hercelésére.

A német parancsuralomról kár szót vesztegetni. Viszont a japán imperializmus

A főmufti Mussolinivel akar találkozni?

Kiujult az arab terror Palesztinában

Jeruzsálem. — Mielőt még formális nyugalm keletkezett volna Palesztinában az egész évi arab villongások után, újra teljes erővel megindultak a zavargások rövid átmeneti szélesed után. Naponta nyugtalanító hírek érkeznek az országból és minden arra mutat, hogy újra tervszerű akció indult, amelyben már világosan ottlátszik egy idegen hatalomnak: Olaszországnak a keze. Néhány napja, hogy nagyobb arányú fegyverszállítvány érkezett Yenenbe Olaszországból és szerződés készült az arab államok és Mussolini között további hadianyagszállításra is. Nem nehéz ezek után kitálatni, hogy a palesztinai arabok milyen „közvetett” uton jutnak az olasz fegyverekhez, bombákhoz és kézigyránatókhoz, amelyekkel megismélt merényleteiket elkövetik.

Ujjában a következők merényletekről és zavargásokról érkezett jelentés:

TIZ HALOTT
Hebron környékén az angol haderőnek súlyos összecsapása volt az arab felkelőkkel eddigi hírek szerint tíz arab lelte az útközeken halált. Haifánál ugyancsak számos arab sebesült történt. Több koloniát megtámadtak az arabok és nagyobb csapat intézett támadást a safeidi rendőrállomás ellen. A lövöldözések során egy ellévedt zsoldos halálra sebezett egy 11 éves zsidó gyermeket. Jellemző a zavargások tervszerűségére, hogy az ország több helyén támadtak meg az arab felkelők a rendőrállomásokat és rabolták el a fegyverkészleteket.

Jeruzsálemben is történtek atrocitások, amelynek során több zsidó megszebesült. Fegyveres terroristák autbuszokat és magánautókat támadtak meg. Jeruzsálem főuccáján egy arabot megöltek. Haifa és Szafed között szabályos útközvet folyt le az angol haderő s az arab csapatok között. Mindkét részről többszázán vettek részt a harcban.

Az útközvet több órán keresztül tartott és mindkét oldalon fegyverekkel, bombákkal és gépfegyverekkel operáltak.

BOMBÁK... BOMBÁK...
Jaffában az elmúlt napokban mintegy öt-hat bombamerénylet történt. Főként középületek ellen követték el a merényleteket. A hatóságok figyelmeztettek a zsidóságot, hogy ne járjanak Jaffába. Ludban a lakosság utasítást kapott, hogy 22 óráig kötelelen naponta otthontöltsen és csak két órai idő engedélyeznek az elemiszert beszerzésre. Ez a rendelkezés addig marad érvényben, míg a luddi repülőter felgyújtása miatt kivett kollektív pénzbírság első részletét ki nem fizetik. — Jeruzsálemben a rendőrség megerősítette a rendfenntartó szolgálatot.

széges eszmáit érzik Távokheleten és a char-bini 33 éves családós lengyel származású zsidónak kegyetlen kivégzése mutatja azt, hogy ott sincs kímélet a zsidókkal szemben. Egyik oldalon a háborút istenítő fasiszták, a német-olasz-japán összefogás, a kis vazallusállamokkal, ezek a zsidókat együlről nagy összefogásúvá női ki magát. Vele szemben állott eddig a nagy francia és angol

FRANCIA ÖRIZETBEN VAN A MUFTI.

Lapunk más helyén már megírtuk, hogy a főmufti milyen körülmények között szökött meg Palesztinából. Most érkezett hírek szerint Beyruthba

A francia hatóságok felszámolták és letartóztatták a muftit és egész kíséretét. Az angol és francia hatóságok között már megindultak a tárgyalások a kiadatásra vonatkozólag, amely minden valószínűség szerint pár napon belül meg is történik. Hír szerint a mufti családja elhagyta Jeruzsálemet.

A VEZÉRKAR ELLENZEL A FELOSZTÁSI TERVET

Az angol lapok robbantották ki a titkot, hogy a palesztinai felosztási terv legnagyobb ellenzője nem zsidó és még csak nem is arab részről szerveződött össze, hanem angol részről. A nagyvezérkar ugyanis élesen és a leghatározottabb formában elene van a felosztásnak és Palesztinának angol koronagyarmattá való proklamálását követeli. Valószínű, hogy Wanchoppe főkoronagyvezető is ilyen okok miatt hosszabbította meg londoni tartózkodását, noha a feszült palesztinai helyzet indokoltá tenné visszatérését.

MEGSZÜNTETTEK AZ OSTROMALAPOTOT

Lapzártakor érkezett jelentések szerint az érvényes megtörtölt intézkedések hatása alatt a napokban már nem fordultak elő komolyabb rendbontások. Az egész országban helyreállott a nyugalom, a lakosság is zavartalanul végzi munkáját. A hatóságok ezért az ostromállapotot is megszüntették. A megtörtöltök folytak tovább. Az összes utakat katonaság őrzi.

demokrácia, amelyhez nyíltan csatlakozott 130 millió amerikai nyelki nevében azok nagy-szerű elnöke, Roosevelt. Remélhető, hogy az idők érlelődésével, vagy egy gazdasági nagy harcban, de egyszer elbuknak majd azok az államok, amelyek parancsuralmi rendszerekkel retrográd irányba terelik a világot és ezzel együtt a kétségbeesésbe és romlásba a világon szerleszört zsidóságot is.

Mi a teendő?

Szünjön meg a „klikk“-rendszer, az ardeali zsidó politikai közéletben

Írta: Dr. Klein Miksa, cluji ügyvéd

II.

1932. augusztus 1-én nyitotta meg a Vaida-kormány azt a parlamenti ülészakot, amelyen a zsidópárti képviselők megkezdtek parlamenti szereplésüket, amely nem tartott sokáig. Nemsokára kitört a kormányválság és a párnak újra készülni kellett a választásokra. Az új helyzettel szemben teljesen készületlenül állott a párt, de intenzíven foglalkozniuk kellett a problémával, mert az újonnan jött Duca-kormány teljes politikai szabadságot ígért, sőt azt ígérte, hogy letéri a szélsőséges pártok üzelmeit. Ekkor derült ki, hogy a szélsőjobboldali mozgalmak legfőbb patronusa: Vaida Sandor volt miniszterelnök volt, aki híres, Pop Valért megelőző, hasonló tartalmu körlevelet intézett a vállalatokhoz.

Két csoportra volt akkor is oszlova a romániai zsidóság. Az egyik csoport volt az Unione Evreilor Român, a másik pedig: a Zsidó Párt. Minden olyan kísérlet, amely azt célozta, hogy a két csoportot egybeforassza, csúfultoként mondott. De végül sikerült mégis „Stillstand“-ot létrehozni a két csoport között. A Zsidó Párt összehívta alkotmányozó kongresszusát, hogy ezen letárgyalják a párt alapszabályait. Ezt a gyűlést 1933 január 22-ére hívták össze Brassovba. A tartományi vezetőség kontakusba lépett a megyei tagozatokkal és ezek el is küldték delegátusait. Négy év után is meg kell állapítsam, jelszó érzéssel, hogy az ardeali zsidóság teljes felelősséggel reagált a hívó szóra és mindenhol megválasztották a delegátusokat.

De ezek után lanyhulás állott be a párt életében. Oka pedig ennek az volt, hogy amikor a párt központi vezetőségének intenzíven dolgozni kellett volna a további szervezésen, akkor a párt vezetők, a parlamenti képviselők el voltak foglalva saját munkájukkal és nem fordítottak elég időt a zsidó tömegekkel való kapcsolatok kiművelésére.

Jómagam, mint ardeali tartományi elnök, megszakítás nélkül sürgettem a párt belső konszolidációját, a párttagok beszervezését, a pártnak alulról felfelé való kifermelését, de ez nem sikerült részben anyaghiány miatt, de főleg személyi okokból. Ekkor derült ki, 1932. év nyarán, amikor a tartományi vezetőség első ízben tartotta ülését, amikor a választásokra való személyi jelöléseket kellett elvázalni, hogy a pártot egy kicsiny, de befolyásos „klikk“ uralja. Hiába volt a delegátusok minden jóakarata, nem lehetett a központi vezetőséget meggyőzni arról, hogy respektálják a megyei tagozatok óhajait. Hogy milyen diszharmonia uralkodott ott, hivatkozom itt dr. Adler Tibor aradi, Bíró Andor cluji delegátusokra, mondják el nekik, miért távoztak el időnként előtte erről a gyűléseiről? Ez az 1932. július 19-én megtartott gyűlés feltárta azt, hogy a „klikk“ mindenképpen uralkodik és a Zsidó Párt ezért nem fogja élni a politikai pártok életét, mert a zsidó közakarat sohasem fog kifejezésre jutni. S hogy mennyire így volt ez, az ezután következő időkben is, erre jellemzően legyen szabad itt idéznem dr. Kertész Jenőnek, a cluji megyei tagozat elnökének 1933. január 10-ről keltett meghívójából: „Nem szerel-ném, ha a párt alkotmányellenes, úgynevezett kinevező módszert alkalmazza, mint 14 éven át tették, hanem az alkotmánynak megfelelő módon választanak meg a kiküldötteket“.

Ezt a „kinevező módszert“ a „klikk“

gyakorolta. Az összes zsidó szociális, kulturális és más intézményeknél a személyek kiválasztásánál mindig és mindenben ez a jól megszervezett „klikk“ gyakorolta a hatalmat és ezért viselnie kell a felelősséget.

Itt minden, a zsidó közéletben előforduló esemény összefüggött egymással, hatással volt egymásra. Ez azért szomorú, mert egy kisebbségi közélet nem egyénekért van, hanem az összességért és ez az összesség intézményein keresztül tesz tanúbizonyságot élni akarájáról. Ezért mondotta dr. Kertész Jenő, hogy tizenégy éven át ez a „kinevező módszer“ alapszabályellenes volt s nem vezethet jóra. Aminthogy számos példát sorolhatok fel arról, hogy a „klikk“ rendszer folytán, mennyi erkölcsi és anyagi csapás érte az ardeali zsidó közéletet. Ime néhány éles és jellemző példa:

MIERT SZÜNT MEG A „TARBUT“?

Kilenc éven át fogadta be a cluji „Tarbut“ középiskola a tanulni vágyó zsidó ifjúságot. A zsidó népi szellem találkozott szerencsésen az iskola falai között a vallásos szellemmel. Nehai Molnár Jakab, a Tarbut első elnöke, minden zsidó kulturmozdulás lelkes támogatója, négy év után elfáradt az iskola vezetésében és akkor nekem jutott az a megfeszített, hogy az intézményt tovább vezessem, Anghelescu miniszter érája alatt. Nyolcszáz tíz és leány nyert évente állam-érvényes bizonyítványt ebben az iskolában, melynek, bár nem volt nyilvánossági joga és bizottságok előtt vizsgáltak a tanulók, mégis megállták derekasan helyüket. Akkor tört ki a válság, amikor sok zsidó tanárt el kellett bocsájtani. S amikor legnagyobb volt a szükség, elfordult az iskolától mindenki. A cluji rabbinátus éppen úgy, mint a zsidó politikai élet vezetőférfiai. Az iskola megszűnt és szomorúan állapítom meg, hogy egy lépést sem tettek akkor a politikai vezetők, hogy az iskolát megmentse. Ezután derült ki az is, hogy a Tarbut iskolákba járó növendékek alig 20%-a tudott tovább járni az állami iskolákba és mivel tandíjmentes egyetlen sincs közöttük, annyit fizet ez a kis százalék, mint amennyibe a cluji zsidóságnak egykor az egész Tarbut került. Viszont a szombat megtartása nagy nehézségekbe ütközik és sok cluji zsidó szülő van, akik nem járatták iskolába gyermekeiket, mert nem tudják a vallást megtartani. A Tarbut iskola megszűnése súlyosan terheli az akkori zsidó vezetőket, azt a „klikk“-et, amely ma is változatlan vitalenciával fejtogetja az ardeali zsidó közvélemény szabad megnyilvánulását.

A CLUJI KISHITELBANK ÜGYE

Nagyon kényes ügy ez, amelyről jobb volna nem is beszélni. De elmondjuk röviden, hogy mi történt itt. A világháború után az amerikai „Joint“ a keleturópai országokban megszervezte a kisexisztenciális segítségére a Kishitelbankokat és szövetkezeteket. A „Joint“ képviselőiként szintén olyanok kerültek az élre, akiket a „klikk“ akart. Ennek eredménye az volt, hogy néhány évvel ezelőtt a cluji Kishitelbank igazgatója, aki egyúttal a többi kisbankok inspektora volt, öngyilkos lett, mert könnyelmű gazdálkodásával több mint nyolcmilliósi hiányt okozott. Igaz, hogy ez a kár a Joint kára lett, de súlyos családokat okozott. Nem volt kellő ellenőrzés sem, mert „mindenki bizott minden-

kiben“, az inspektor sem végezte el feladatát, mert a „klikk“ lánczemei egybekapcsolódtak.

Jellemző a könnyelmű „klikk“ gazdálkodásra az is, hogy dacára annak, hogy az intézet ügyésze kötelezte magát arra, hogy csak készkiadásait számítja fel, a hozzá befolyt 629.070 lejből csak 274.263 lejt fizetett be a bank kasszájába. Ha leközlőném dr. Spitzer Józsefnek 1934 január 15-ről kelt jelentését, vagy a dr. Balázs Endre-féle vizsgálóbizottságét, sok mindent látna az ardeali közvélemény, amelyre jobb a feledés ítéletét borítani. Az kétségtelen, hogy nem megfelelő emberek voltak, nem megfelelő helyre állítva. S ha kérni valaki, miért? Egyszerű a felelet: a „klikk“ miatt.

Ma a cluji Kishitelbank rendben van! Biztos és nyugodt vágányokon halad, a gondosan örködő elnök, igazgatóság és ügyvezető igazgató örködése alatt és ha ezeket felhoztam, tettem ezt azért, hogy kimutassam, hogy nálunk nem elég érett még a közéleti morál és nincs elég szigorú közéleti kontroll.

A TRICOTAJ ÜGYE

Abban az időben, amikor a belső iparvédelem folytán minden gyár gyarapodott, az Arvagondozó által fenntartott Tricotaj sokmilliósi ráfizetést produkált, mert nem olyanok álltak az élen, akik erre alkalmasak voltak. A „klikk“-nek kellett volna gondoskodni arról, hogy ne csak a baráti és „párt“ érdekek domináljanak. hanem a rátermettség is kapjon szerepet ezekben az intézményekben.

Vagy beszéljek a borsai gyűjtés körüli rendellenességekről? Ott is sok volt a „barát“, akik „tudimensionált“ eszközökkel akarták a borsai tüzvérsz által megemisszielt exisztenciális egyszoba-konyhás lakásukat újra építeni. Jobb, ha a számszerű adatokat elhallgatjuk.

ÉS HA A JELEN PROBLÉMÁIT NEZZUK?

Irigyelnem kellene a magyarságot ifjúságáért. Komoly nagy akció volt a targonmuresi találkozó, mert a magyar ifjúság ezzel igyekszik beegyezkerezni a saját nemzetiségi mozgalmába és lelkeségre. Keresik az új utat, tele idealizmussal. Mi a helyzet nálunk?

Történetek más kísérletek, egy szemleli összehangolás érdekében, egy zsidó értelmiségi találkozó keretében, de a Zsidó Párt-nak, illetőleg vezetőségének „komolyabb“ gondjai vannak. Nem érnek rá az ifjúsággal törődni, mert uralja a mandátumok elosztása a legfőbb gondjuk. Az új generáció nevelése, minden párt-nak és minden kisebbségnek legfőbb gondja kell legyen. Csak nálunk nincsen így, mert ha van is ifjúsági megmozdulás, azt is a „klikk“ rendszer szempontjából nézik és hatalmi érdektől perspektívájából.

A párt most megkondítja a harangokat: jöjjetek zsidók szavazni az egyedül idvezítő párt listájára és „aruló“ lesz mindenki, aki nem veti magát alá a „klikk“ kinevezési módszerének és nem hisz annak csallhatatlanságában.

(Leadtuk dr. Klein Miksa cikkét, aki teli keserűséggel írta meg ezt, ostarozni és jobbat tenni óhajtván az ardeali zsidó közéletet. Bevalljuk, nem egészen időszzerű ennek kitergetése és nem is szívesen tettük. De ezzel is szolgálatot akarunk tenni a zsidó köznek, abban a hitben, hogy ez a csak javító céllal megírt cikk nem tévesztí tiszelti és élető hatását. A szerk.)

— HELYREIGAZÍTÁS. Lapunk legutóbbi számában tévedésből azt írtuk az orth. Központi Iroda választmányi ülésével kapcsolatban a cikk címében, hogy november 16-án volt megtartva. Most helyreigazítjuk ezt, mert nem november, hanem október 25-én vasárnap lesz megtartva Clujon, amely az orthodox körökben nagy érdeklődésre tarthat számot.

Nem mind arany, ami

fénylik

Csevegünk csak egy keveset a zsidópárti reorganizációról, amely ma Ardeal-szerte — hogy úgymondjuk — aktuális. Ki tagadná azt, hogy erre az újjáalakulásra feltétlenül szükség van. De az a kérdés, hogy miképpen történjék meg ez az újjászervezés? Lényegi átalakulásról lenne szó, vagy csak az arcon változnak, de a szellem megmarad? Ha tölünk fűgne, akkor azt volnánk bátrak megjegyezni, hogy olyan személyi változás történjék, amely egyúttal a szellemet is megváltoztassa. Az a szellemet, amely eddig elég inaktív volt. De azt is hangoztatjuk, hogy azzal, hogy valaki akar reorganizálni és „vezér“ lenni, nem involválja magában azt is, hogy ő a lehető legalkalmasabb.

Az utóbbi években lassankint „kikopnak“ a tettekre szidó intellektuális mindenhonnan. Tíz-tizenöt esztendővel ezelőtt még ott volt a Magyar Párt, ahol grata persona-k voltak és kiélhették fűhri ambícióikat. Ott voltak a demokratikus megmozdulások, azután a keresztényekkel együtt fenntartott karitatív intézmények is. De szép tér mutatkozott közgazdasági téren is. A kereskedelmi testületek, meg az iparegyetek és testületek mind olyan terület volt, ahol kiélhették ambícióikat olyanok, akiket nem elégít ki a szűrke üzleti és néha egyhangú családi élet. Nekik kell a közélet, amelynek családja napja alatt sokszor nagyon is jó sütkérezni. Kell nekik az újságok nyilvánossága és a gyűlések tapsai. Minden emberben vannak szunnyadó színszéri végysék. De mindjában szűkült a tér, amely nyitva állana. Am ezekben a „tetterős“ férfiaknak feltűnt horizontján egy új tér, amelyen nem ök vezettek. Voltak bizony olyanok, akik visszavonultak, akiket elfárasztott a nagy hajrá és elkedvetlenítette őket azok támadása, akik ma az élen akarnak állni. Most pedig meglepetten látják, hogy azon a területen, amely

Nézd csak,

most habzó „NIVEA“-fogpasztát is kaphatunk. Most választhatunk: habzót vagy nem-habzót vegyünk, bármelyiket megkaphatjuk.

szűk ugar volt és verejtékes munkával lehetett csak szántani, most — mások arassanak. Mennyivel könnyebb ma kiállni a pódiumra, amikor az antiszemita sorscsapások megértették a zsidó tömegek lelket ahhoz, hogy szívesen fogadják a hívó zsidó szót. Akkor még emberről-emberre kellett hódítani, hogy ne menjenek más pártokba. Akkor még nyolc-tíz évesek voltak azok az ifjak, akik ma az élcspatot alkotják, akiket megtanítottak az iskolák, megtanítottak az egyetemeken, megtanítottak az újságok és a történekek, hogy nincs sehonnan sem segítséget várni — csak „noi insine“, csak mi magunkért. Visszatér a péreki mondas: ha mi magunk nem, akkor ki értünk és ha ma nem, hát mikor? Bizony-bizony ezeknek a ma feltűnt vezéreknak akkor ez nem jutott eszébe.

Advertisement for Rheuma Togal medicine, including text about its effectiveness and contact information.

MEZEY BÉLA:

A szmirnochovi öreg asszony

A „Népink“ eredeti tárcaja.

A ryskoi Beth-Hamidras szorongásig tömbe föl hínekkel; ezen a szombaton senki sem akart távolmaradni, mert a könetkező hétra esett a rebbe-nak, a híres ryskoi Májernak „Jahreztja“ üdesanyja után. A pogrebovok, satunkonok, zolchieviek és a többi környékbeli falvak lakossága mind ott zsufoldott az asztal körül, hogy hallgassák a szent cáddik szavait, amelyek aztán szálltak, szárnyaltak és legendás emlékké nőttek mindenütt, amerre az Ikoa folyó kanjárög a kis falvak között, a végtelen ukrainai síkságon.

A harmadik lakomát ilték és éppen a satankoi Herschele énekelte új „nigent“. A satankonok, akik büszkék voltak a falubelijükre, nem kis elégtellett állapították meg, hogy az új dallam nagyon megnyerte a rebbe tetszését, mert öntudatlan ritmikus mozdulatokkal kísérté Herschele zengő baritonját.

— Még a Beth-Hámikdásban a leniták sem énekeltek ilyen szépen, szólt át szomszédjához Reb Lazer Jechok, a satankoi gabbe eragadfalással, akiben bizonytalanul ott kondyogott az az érzés, hogy a satankoi Herschele énekművésze az ő gábbeságának érdeme.

Mikor aztán Herschele befejezte az új kompozíciót, amelyet a hírek hangos óndóval jutalmaztak, egyszerre nagy csend lett és még azok a boffítúnek, akik a Herschele éneklése alatt látrahuzódna egy-egy szentkőnyobon hínástelek, azok is előrefurakodtak, hogy egy betűt se veszítsenek el a cáddik szavaiból.

— Ajaaj — kezdte a cáddik az ő sajtáságosan behézelgő, szomorúan éneklő hangján — most kedden, Chesván 16-án lesz negyven éve, hogy az áldott emlékü elköltözött. Mikor már érezte, hogy örül meg annak számolóna, magához hínatott és azt mondotta: Májér fiam, mindenki nehezen hal meg, mert mindenki szereti az életet. Az apa nehezen hal meg, a gyermek nehezen hal meg, a feleség nehezen hal meg, a férj nehezen hal meg, még egy testvér is nehezen hal meg, de lezúchezebben hal meg egy anya, mert ez a gyermekeinek hal meg. A halál órájában az anyák szíve megragad, mert minden anya abbá hal meg, hogy gyermekeit áronán kell hagynia.

És amikor az áldott emlékü szíve már megszűnt dolgozni és szemei, az ön anyám jószágos, meleg tekintetű, becéző pillantásai szemei megünnegedtek, akkor ltkon, még önmagam előtt is szűgyenlősen, de a búntöcsánat után áhítczón, az én szent emlékü anyám után bocsánatot kértem attól az anyától, akit ezelőtt ölen ével — mert még fiatal voltam — nem tudtam megérteni, mert nem tudtam, hogy mit jelent az anyaszó.

Akkor még azt mondták ezek az urak, hogy ha mi zsidók nem harcolunk, majd harcoltunk a magyar-párt, a szocialista-párt, a nemzeti-parasztpárt, meg a többiek. S ha ma nem, hát mikor? Ma még nem — gondolták egykor — de most rájötték, hogy a „mikor“-ra elkövetkezett a válasz. Most aktuális ez — szerintük — és nekik kell lenni a Fűh-releknak.

A Zsidó Párt reorganizál. Vajjon ezek a „févelgyök“ most valóban százperentesen gondolják? Vajjon nem-e az érvényesülés útja zárodott be másutt és ezért jönnek a Zsidó Párt eddig lenézett terrénümára. Vajjon, ha léti-három évig közketonái kellene legyenek a párt-nak, akkor is dolgoznának? Hát lehet-e így felfogni a dolgot, hogy ez a párt oly gyenge még, hogyha egy ügyvéd, orvos, vagy tanárember belép a pártba, akkor rögtön vezér, vagy alvezér lesz? Nem-e szegénységi bizonyítvány ez a párt-ra? Tizenöt év alatt a zsidó közélet nem termelt ki olyan férfiakat, akiknek átadhatják helyüket? Vajjon üresékké váltak-e ezek a helyek és ezért lehet azokat minden további nélkül elfoglalni? Ezernyi kérdés, melyre választ kell adni. Mikor lesz már az ardeali zsidó közélet olyan erősséges, hogy szelktálmi is tudjon? A Zsidó Párt újjászervezése még nem

— Mondja el nekünk az esetet rebbe, — kérlete legkedvesebb tanítónyá, a zolchievi Chájem.

Homály, rejtély és titokzatlanság volt az egész lénye és nem is igyekezett azon, hogy elozzlassa ezt a sötétséget, sőt az idők folyamán bizarr és furcsa tetteivel csak növelte azt. Mintegy két és félsz óta lakott Smirnochoban egy egyedülálló magános kis házban, csak kis szolgalőleánya volt vele. Ha kikiment az uccára sétálni, bizonyos merev hidegséggel időözölték a smirnochonok, akik azt sem tudták, hogy mit gondoljanak felőle. Szentnek tarták-e, vagy bolondnak? Senki sem tudta, hogy honnan jött, hol élt idáig, csak azt látták, hogy a ryskoi állomásról három parasztszékár hozta be egyszerű — majdnem szegényes — butorzatát. Ott élt a egyedülálló kis házban, senki sem érintkezett, de szokatlan és szeszélyes viselkedése állandóan beszéd tárgya volt a falu asszonyainak. A smirnochoni zsidó asszonyok például kiolalták Marjukát, a kis szolgalőleányt, aki mindenszentekre esküdözött, hogy asszonya nem zsidó. Viszont én tudtam, hogy a smirnochoni sakter feleségével két-száz rubelt küldött át áldott emlékü apámhoz ide Fyskoba, hogy ossza szét a környékbeli szegénysorsú zsidók között. Marjuka esküdött, hogy náluk szombaton jöznek, ezzel szemben Purim előtt tizenöt pulykát vásárolt az asszony a heptiacon Zolchievbe és szétosztotta a smirnochoni és pogrebovci zsidók között és meg is mondotta, hogy azt kiarira.

jelenti a sikert. Még nem minden az, hogy újonnan fűherri szerepre alkalmasnak találjék egyéniségek egyuttal új szellemet, igazi zsidó népkisebbségi felfogást és még hozzá önzetlen szellemet is revellálnak. Megmutatja az idő. De ez idő előtt, az öntudatos zsidó tömegeknek kellene megmutatni, hogy tudnak szelektálni és valóban a legalkalmasabbak kerüljenek a vezéri polcra. Akik akarják és a még fontosabb — tudnak is dolgozni!

Huberman keze...

Eltörtén merednek ezek az áldott újjak a gipsz pályában. Ezek a kezek, amelyekkel csodás hangokat varázsolt elő hegedűjéből s sok tízezernyi embernek szeméből csalta elő a legdrágább emberi nedűt: a könnyeket. Boldog ufjongást és elbűvölt bánatosságot hoztak ezek a hubermáni kezek, amelyek most lankadtan fekszenek, mert egy fatális véletlen folytán holland Indiának egy kórházába kerültek, a repülőszerecsétienség következtében.

Bemutatni Hubermant, nagyon „unalmas” lenne. Csak egy mondatot: a világ legnagyobb szeretője és hegedűse. De nekünk zsidóknak sokkal több ennél. Nem „egy zsidó művész”, hanem történelmi alak. A palesztinai filharmonikus zenekar megalapítója. Ez pedig két szempontból nagy jelentőségű. Először is, nem lehet egy zsidó kultúrközösséget elképzelni, amely ne művelné a legnemesebb emberi művészetet: a zenét, amit még régi tételes törvényeink sem tiltanak. Hiszen ósrégi korunk lévitái is zenéltek és Mirjam is dobokkal várta a győzelmes Mózes. Huberman megalapította a zsidó klasszikus zenekart, aminek az a nagy jelentősége, hogy sok menekült kiváló zenésznek biztosított megélhetést. Toscanini vendégszerrelése is neki köszönhető, amit most megismétel, dacára annak, hogy a grandiózus mű megalapítója, Huberman Broniszláv sulvos betegen fekszik. Több mint harminc millió lelnék megelégedő ösztönét gyűjtött Huberman, akinek betegsége felé részvétellel fordul az egész zsidó világ. De a kultúrreményesség sokmillió embere is, akiknek sok felejtethetetlen órát szerzett a jelenkor egyik legnagyobb művésze, a történelmi Huberman. Milyen tragikus különben is, hogy éppen azokat a kincseket érő kezeket érte a tragédia, amely oly csodás hangokat varázsolt elő

nyirettyűjéből. Bárha újra egészségben dolgozhatna zsidóságáért és tenné boldogabbá, ha rövid negyedórára is, a szerencsétlen emberiségét...

Ahogy Goethe látta s ahogy most van...

„Az antiszemita hullám a fél világot elöntötte szennyes árvával. Mindenütt tobzódik, de a hitleri Németország még mindig az első helyen áll. A zsidók üldözése, ebben az egykor oly kulturált országban, soha nem képzelt fokot ért el. A gyűlölet infernoja tobzódik és tombol a német határokon belül és még mindig újabb merénylet készül a zsidó kulturális lénykedések ellen, amellet, hogy vagyoniilag is a teljes tönkretételükre szövetkeztek. A zsidó egyedek sértsése mellett, a zsidó népiség fogalma ellen is naponta követnek el merényleteket.

Göbbelsék annak idején egy mozidarabban, amelyet a Horst Wessel dicsőítésére állítottak össze, egy zsidót is kényszerítettek szereplésre, amelyben „közönséges zsidó bolsevista kutyát” kellett ábrázoljon. Nem volt ez sem egyéb, mint láncszem abban a szégyensorozatban, amelyet a legrefináltabb módon agyalnak ki a nemzeti szocialisták. Ezzel kapcsolatban eszünkbe jut az, amit Goethe mondott, a zsidóknak szégyenszóphoz való kikötetetéséről. Biedermannnak „Gesprächen mit Goethe” című könyvében a következő áll:

„Es ist schändlich, eine Nation, die so ausgezeichnete Talente der Kunst und Wissenschaft aufzuweisen hat, gleichsam an den Pranger zu stellen!”

Igy beszélt a német és egyuttal a világbirodalom egyik legnagyobb zsenije, a zsidóságnak szégyenszóphoz való szólásáról. De Strachner, Göbbels és Ludendorff országa szereti a zsidó szégyenszóphoz. Mit mondjunk egyebet, mint azt, hogy még Goethe is cenzurázta a Biedermann-telítudatát hiába keresnénk a mostani Németországban megjelent kiadásban. Amint hogy minden eltörölnek és kiszakítanak, ami a kultúrával és humanizmussal összefüggésben van. Csak egy a vizsgáló az egész tragédiában, nevezetesen az, hogy nem csupán a zsidóságot, hanem mindent elpusztítanak, ami a civilizációval és ember szeretettel kapcsolatos.

PETROL EGGER

Megszünteti a korpázást. Meggátolja a hajhullást.

Jellemző arra az elfajulásra, amelyet a Harmadik Birodalom e téren is felmutat, dr Ritterhaus hamburgi egyetemi tanárnak tanulmánya, amelyet nemrégiben jelentetett meg Goetheról. Többek között azt írja a kölőfejedelemtől, hogy alkoholista volt és született idegbeteg, aki „tulzott teremtési vagyban” szenvedett. Így ír a Goethe-ellenes hamburgi tanár, akinek csak annyit mondhat minden józan ember, ha majd ő fog egy olyan „tulzott teremtési vagyban” szenvedni, hogy egy Faust-hoz hasonló remekművet alkot, akkor joga lesz beszélni. Nem a mi hipotézisünk megvédeni Goethe-t, de az kétségtelen, hogy szerencsésé van a nagy költőnek: mert ha élne, lehet, hogy a hamburgi egyetem orszátriai tanszékének tanára sterilizálására tenne ajánlatot...

— Clujban ha jól akar étezni, úgy keresse fel az ardeali zsidóság közkedvelt találkozóhelyét, a Mátyás éttermet, Calea Reg. Ferdinand 49.

hogy ezek a zsidócskák egyenek valami jó falatot is, ugyanis eleget éheznek a hosszú-hosszu telen át. Templomba soha nem látták menni, még a nagyünnepekkor sem, de azt látta a fél falu a kiszűródő önkény gyertya fényénél, hogy Tisobean éjszaka a titokzatos öregasszony egész éjjel a földön áll és zokogott, anélkül, hogy „kinesz” lett volna kezében. És ahogy teltek, multak a hónapok, az öreg asszony titokzatosága csak nőtt. Soha nem vágatott és utóbb Marjuka el is horegett vele, hogy ő maga — már mint Marjuka — visgja le az aprajóságot, de mikor Mátyez Frojim, a szmirnochovi sajtóbeteg lett és okvetlenül kórházba kellett vinni, hogy megoperálják, akkor megint csak a titokzatos öregasszony küldött kétszáz rubelt, hogy a költségeikhez hozzájáruljon. Es mikor progresszív Zaimon Smül leányát, Galdet kellett férjhez adni és nem volt hozomány — mert Zaimon Smül ugy halt meg, hogy enyhaló nem maradt a házában, mikor kivitték a temetőbe, — akkor megint az öreg asszony adott öt-száz rubelt, pontosan annyit, amennyi a ölegetőnynek. Reb Chajem Wabolenek kellett.

Mikor aztán ennek az esetnek is híre ment, már pedig tudjátok — mosolygott a cáddik — nálunk az ilyeneknek órák alatt híre megy még ma is, hát még öten évvel ezelőtt, szóval mikor ez az eset kitudódott, mindenütt, amerre csak az Ikna folyék végig a falvakon, mindenütt csak a titokzatos náboból gazdagasságú öreg asszonyról beszéltek... Az én hitemben fantáziájában misztikus alakot, titokzatos, érthetetlen jelentőségét kapott az öreg asszony.

Unalmas délutánokon és lustálkodó estéken mesék és legendák keletkeztek az öregasszonyról. Volt, aki a cári család tagjának tartotta, aki így akarja jóvátenni mindazt a rosszat, mit cári kormányzás a zsidók ellen elkövetett. Reb Noszem Hersch, a progresszív sámesz határozottan állította, hogy az öregasszony egy hercegő, aki fiatalkorában szerelmes volt egy bocherbe, de a szülei nem akarták hozzáadni a fiához és szerelmű bánatában így élte életét. Ezer és ezer szünet mese, kitalálás és rege szóvdódt az öregasszony szemébe körül, de biztosat senki sem tudott.

Teltek-multak az évek és mikor én lettem a rebbe Ryskooban, egy ziontáros, kemény téli éjszakán küldönc nert fel azzal, hogy a szmirnochovi öregasszony nagybeteg és utolsó óráit éli. Kéri, hogy menjek el hozzá még az éjszaka, mert nagyon fontos mondanivalóit lesznek számomra. Befogattam a kocsiába és nekivágtunk Reb Smül Herschel utnak. Keményen, fergelesen hullott a hó az éjszakában, nagy volt a hideg, de kitűnő szánut volt és mi szinte reptünk, mert a lovak is fáztak, a farkasoktól is féltünk, de legfőképpen kínoscsikak voltak az öregasszonyra.

Mikor odaérkeztünk, már láttuk az arcán a halál rózsáját. Lázos volt és félrebeszél. Marjuka, a család volt csak vele, valami orvosságot adott be az asszonynak. Mi ott vártunk Smül Herschel és láttuk, hogy az orvosság használ, az öregasszony kezd magához térni. Akkor erejének végső megfeszítésével felült az öregasszony és rémü nézett.

— Ön a ryskoi cáddik?
— Nem vagyok cáddik — feleltem — csak jámbor és vallásos embernek tartanak az emberek, mert sokat imádkozom Istenhez és szeretem az embereket.

— Hallgasson meg rebbe — nyögött az asszony, — mert súlyos szavam vannak, mielőtt a halál örökre elmútna.
— Asszony, nem tudom ki vagy, titok és homály vesz körül őt és őt, amióta körülben ész, de egy haldeklónak kivánságát teljesíteni szent parancs és én meghallgattam.

Bozmadó, egy lengyel kis falu, ott születtem, ott nőttem fel, ott is mentem férjhez. Szüleim vallásos, szent emberek voltak, akik a vallás minden parancsára gondosan és rajongással ügyeltek. Mikor tizenéves lettem, szüleim kerestek a számomra egy vallásos bocher a vilnai jesoából, Reb Binjomin Fallick volt a neve. Hozamentem és egy ént boldogom elűnik Kisfiam született, akit az uram apja után Simeonnak nevezünk el. Egy év múlva kitört a lengyel lázadás, az uram forradalmár volt, mikor a muszkák levertek a lázadást, az uramat elfogták és kivégezték. Ötözet maradtam a félőcs Kisfiammal.

Engem, mint forradalmárnak feleségét, internáltak. Mikor a fiam nyolc éves lett, jöttek a „jámborok” és elvitték a fiamat is. Gyönyörű gyermek volt, okos, ragyozó szemű, büszke homlokú. Az is

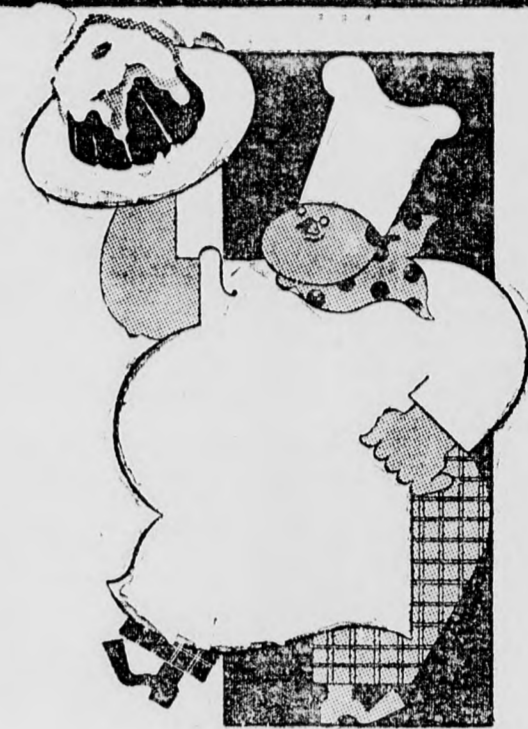
ARAGAZ az ideális fűtőanyag új szellemet hoz a háztartásba!

Az „ARAGAZ” könnyen és egyszerűen kezelhető, kényelmesen kezelhető és hallatlanul gyors, tiszta és higiénikus; mindezek a kitűnő tulajdonságok arra teszik alkalmassá, hogy minden háztartásban kedvelt fűtőanyaggá váljék.

Az „ARAGAZ” természetes gáz, mely nem mérgező hatása, nem robban és minden csővezeték és kőművesmunka nélkül, könnyen szerelhető, szag- és füstmentesen ég, konyhában, fürdőszobában ép úgy felhasználható, mint világítási célokra.

NEM HIANYOZHAT EGY HÁZTARTÁSBÓL SEM

ARAGAZ

Az „ARAGAZ”-t raktáraink — amelyek részletes felvilágosításokkal mindig szívesen rendelkezésére állanak — acéltartányokban házhoz szállítják.

RAKTÁR:

Frajti Komló
Oradea, Str. Nic. Jorga 13
Telefon 3-72.

kolában, ahová a hápperek beadták a gyermekét, feltűnt a tanítónak a gyermek nagy esze, értelmes viselkedése és az én fiamat tovább ajánlották más tanárokhöz, akiknek szintén örömképp telt a fiúban, mert egyszerű hallásra mindent megtanult és amit egyszer megtanult, azt soha nem felejtette el. Lángész volt az én hüllen kis fiam, az én Simeonon, aki mikor 17 éves lett, felvették a szentpétervári egyetemre. Az egyetemet is elvégzte a fiam: orosz lett. Csupa-zszo orosz volt, a betegeket ezrei áldották a nevéét és tudásának híre elhatolt Moszkvába. Szentpétervárra is. Egy ízben, mikor a cárné beteg volt, valaki az udvarhölgyek közül ajánlotta, hogy meg kellene próbálkozni az én fiammal is. Es a fiamnak hallatlan szerencséje volt, amire más orvosok szárai nem bírtak rájőnni, ő egy vizsgálat után tisztában volt a cárnő betegségével és meg is gyógyította... A cárné egészséges lett, az én fiam pedig egyetemi tanár és Oroszország egyik legelő orosa.

De hát — őh szent rebbe — az egyetemi tanárságnak és a nagy hírneónek, meg annak a dús jövedelemnek, amit ez a kivételes és nagyon irigylt méltóság jelentett, ára volt. Súlyos és borzasztó ára. Az én szép, okos, drága fiam eladta azt a hitelt, amelyért az ősei a mályára léptek fel, amiért Celmnicky kozákkal végülököszték az én hüllen rossz fiamnak testőreit, ártatlan kis hugait 250 évvel ezelőtt. Igen-igen, jól jeztet szent rebbe, az én Simeon fiam kitűrt. Elhagyta ezt a mi nállásunkat, amely oly szép, amely nagyra, szépre, jóra és en-

berire tanítja az embert, elhagyta a mi drága szent hitünket, amelyért évezredek keresztül anyai óer folyt.
De hát miért a könny, mit ér a zokogás, amit egy anya éjt hüllen fiáért? Miért a nyolcnapos csendes gyász, a megszakított ruha, mikor a szio, az a fájó, halálosan megszeltet anyai szio soha többé nem tud meggyógyulni? Tudod, te szent cáddik, én tudom, érzem, szentül hiszem, hogy Odafönn, ahol a halál után számonkérők az embertől leltetik és felelősségre vonják a szio minden indulatát, ott soha nem fogják megbocsájtani az én drága, egyetlen hüllen fiam tetteit. Az én fiam, hiába nagy ur, hiába egyetemi tanár, el fog kárhozni. Az Ur az Itelet napján törvényi fog úlni felette és örök kárhozatra ítélik. Es az lesz a büntetés, hogy örökkön-örökké a gyehenna tüze fogja égetni a csontjait és a pokol lángja lesz hiütlenségének a fűrdője... Ezevredék éomilliók fognak elmúlni, de az én Simeon fiam nem fog feloldást kapni a súlyos, végtelen büntetés alól, azért, mert elhagyta a szennedő Izraelt és hát fordított Jákob házában fájdalom elölt.

De én mégis az anyja vagyok... mégis én hordtam fájó testemben a magzatot és az én testem táplálta őt, hogy megszülethessen, hogy emlőimen felújjon. Nem tudok és nem bírtam betelőröndni abba, hogy gyermekem örökre elkárhozzon, hogy a pokol tüze égesse csontjait és én, az anyja, aki hiütlenségében is, halálosan gyűgyíthatatlanul szeretem őt, ne lehessen mellette, amikor a túlvilág szörnyű

Masaryk,

egy öngyilkos zsidó diák 65000 forintos hagyatékából fektette le a csehszlovák állam alapjait

A múlt század nyolcvanas éveiben a monarchia egy állott a pillág előtt még, mint a maradandóság élő sziklavára. Alig néhány férfi létezett az ötvenmillió monarchiában, akik úgy vélték, hogy nem minden örök, főleg az nem, amit nem egyöntetűen akar ötvenmillió ember. Már pedig a régi osztrák-magyar monarchia minden volt, csak nem egységes akaratú. Ebben az időben Masaryk Tamás, a csehszlovák köztársaság nemrég elhunyt elnöke, a bécsi egyetem egyik professzora volt. Itt ismerkedett meg egy brünni gazdag postagazdász fiúval, Robert Flesch-el, aki átitatalt hallgatta a széles látókörű, nagy tudású professzor tanítását. A tanár és tanítvány között jóbarátság fejlődött ki és érdekes újmutatás a sorsnak, hogy Flesch már akkor szimpatizálhatott a cseh nemzeti eszmékkel, holott brünni születési zsidó volt és mint tudjuk, Brünn csaknem százszázalékosan német volt. Valószínűleg Masaryk hatására kezdett egy eszméletvallani nasy-szerű tanárának.

Ebben az időben történt, hogy Masarykot kinevezték a prágai cseh egyetemre tanárnak. Flesch Robert, a hü tanítvány pedig Berlinbe ment tanulmányait folytatni. De alig telt el néhány hónap, nagy csapás érte Fleschet, meghalt apja, a brünni gyáros, aki 70.000 forintot hagyott hátra fiára. A fiut annyira lesújtotta apa halála, hogy öngyilkosságot akart elkövetni, de előbb azt határozta, hogy vagyontát szeretett tanárának, Masaryk-ra hagyja. Masaryk akkor igen szűkös viszonyok között élt feleségével együtt és egy mélyen rezonáló zsidó lélek megnyilatkozása volt, hogy tanárára hagyta vagyontát, mert meguntta és céltalannak találta életét. Flesch öngyilkos is lett és 65.000 osztrák forintot kapott Masaryk kezébe, hogy ezzel megkezdje cseh nemzeti propagandáját. Masaryk akkor „Atheneum” címen folyóiratot adott ki, amely megjelent 1884-től 1895-ig és ebben a folyóiratban vetette meg alapjait annak a mozgalomnak, amely a világháboru után teljes győzelemhez segítette a cseh nemzeti eszméket. Masaryk nem maradt hátrólán tragikus végi tanítványával szemben. Különben, amelyet az öngyilkosságról írt, ennek a derék brünni diák emlékének szentelte.

Talán ez volt kiinduló pontja annak is, hogy a polnai Hilsner perben épen úgy, mint az 1913-ban nagy port felvert kienai Mendel Beilis féle „pórád

fájdalmi emlékeztetik a bünére, amit elkövetett. Ertsd meg — szent rabbi — nele akarok lenni, mellette akarok lenni, ha a fájdalomra enyhülést kell szerezni, akkor én akarom azt neki nyújtani és ha lélet a tűz izzását halványítani, akkor én akarom azt lenni, mert mégis az én fiam. Es akkor öröngő szeretetmenten, esznelküli anyai fájdalomban én is arra az utra lértem, hogy én is elkárhozzak, hogy az Isten ne csak őt, hanem engem is büntessen, amiért elfordultam Izrael utjáról és telértem Jákob gyermekeinek öcsényéről...

A ryskoi cáddik összecsapta Kezeit: Te kitértél, szerencsétlen asszony?...

— Igen, — zokogott az öreg asszony. Kétfélem, Elhagytam a mi nállásunkat, hogy az ifélet órája a fiam mellett találhasson. Nem rebbe, nem kérek bünöccenést, nem kérek feloldozást, de halálom óráján mégis tudjad meg és tudjátok meg, hogy mi volt az ok, ami engem erre a szörnyű tette re rábírt. Egyetlen oka volt: a fiam, az én szerelmes, drága szép fiam, az én hüllen Simeon fiam...

Erre képes az anyai szio — drága hieim — folytatta a ryskoi Reb Májor — és én akkor fiatal fejelet és megpróbáltatásoktól még fértelen, kemény szívvel nem tudtam megbocsájtani ennek a szegény, szomorú, titokzatos öregasszonynak. Alig, hogy mi elhagytuk, nemskóra haldokolni kezdett és a furcsa öregasszony kilhelte lelkét...

perben, oly hallatlan agilitással dolgozott a zsidóság érdekében és bátran hangoztatta, hogy a rituális oeród teljes lehetetlenség, amelynek semmiféle alapja nincsen. A prágai „Cas” című lapban is mindig harcolt a zsidók érdekében és nemhátba neveztek annak idején Masaryk-ot a csehek Zoltánjának.

Robert Flesch önzetlen cselekedete és a Masaryk által, a cseh nemzeti eszme oltárára leadott 65 ezer forintja sokszáz ezer zsidónak életét tette emberivé és boldoggá abban az államban, amelynek élére került. Robert Flesch, az öngyilkos diák nem gondolta még akkor, hogy milyen hatalmas tettet valósított meg akkor, amikor szerető tanárának díszpénzét felajánlotta, hogy milyen hatalmas tettet valósított meg akkor, amikor szerető tanárának díszpénzét felajánlotta.

Az elhunyt „felszabadító elnök” életében sokszor kerültek eléje zsidók, akik önzetlenségükkel, bátorságukkal és emberiségükkel jótékonyan befolyásolták feloldását, a zsidóságot illetően. Tagadhatatlan azonban, hogy demokratikus érzelmeivel fogva, erre meg volt lelki adottsága. Ki tudja melyik az ok és melyik az okozat. Azért lett-e annyira barátja a zsidóságnak Masaryk, mert ilyen zsidókkal találkozott, vagy nagy emberi értékeit ismerték fel különböző időkben a zsidók, hogy ennyire megszállták hozzá és elhalmozták szerelüket jelével. Kétségtelen, hogy a kölcsönhatás meg volt és ennek jótékony hatású még most is érzik a zsidó századok.

Karel Capek, a híres író Masarykról írott biográfiájában ez a Flesch-ügy nem szerepel, azonban néhány mondatát a Capek könyvéből kiemeltük és a nagy emberre való emlékezéstünk alatt közöljük:

Elég sokáig éltem ahhoz, hogy nyugodtan mondhattam, bízom a jövőben, a fejlődésben és az előrehaladásban. Szeretném látni, hogy száz év múlva hona jutott az emberiség.

Milyen befolyása volt és van a két kis népnek, a zsidóknak és görögnek a kultúrára? A görögöknek köszönhetjük a művészetet, filozófiát, tudományt és politikát. A zsidóknak: a teológiát és a vallást. Mi még most is az antik világ alapjain élünk. Mi aig pesszim az észre, de mindenben az antik világ van. Csak az amerikai civilizációnál észleljük, hogy nem az antik világ az alapja és ezért új tartalmat kap, a pionír fogalmat, az egészséges optimizmust. Ezért tanulhatunk mi az amerikaiaktól — és ők meg tőlünk...

Mindég omlami szégyenreztet visszatartott attól, hogy ezeket a szavakat, mint „haza” és „nép” számba vegyem. Nem kiálton ki magam patriótának, nem kiálton azt, hogy mindenki más hazájuk. Inkább be kell bizonyítani, hogy az ut, amely jár, téves és alapjában elhibázott. Nagy jel-szavaktól megrészegedhetnek emberek, de dolgozni nem lehet azok alapján. Nemcsak a despotikus uralmatól kell megszabadulnunk, hanem a nagy és despotikus szavaktól is.

A politikában is vigyázni kell az értelem és értelem közötti egyensúlyra. Ha a logmegrázóbb politikai szenczió is ér bennünket, azonnal figyelni, mérlegelni és kombinálni kell, hogy mivel, kivel és hogyan számolhatunk. Ugy kell kalkulálnunk, mint egy matematikusnak: az értelemnek kell győznie az értelem felett. De a végül, az ideál, azt nem az értelem adja, hanem az értelem. Az eszközöz hozzá az észnek kell adni, de a viselkedésünket az adott körülményekhez igazíthatjuk. Ez az, ami teremtő, ez az, ami az élet poézise.

Az ember sok mindent elbir, ha van valami célja és ha elhatározza, hogy minden áron és a legnagyobb komolysággal utánajár. Öszinteség — ez a világ titka és az élet titka is, ez a vallási és morális szentség...

Az antiszemizmust soha sem pszichológiailag, hanem logikailag értelemben fogtam fel. A logika pedig az antiszemizmus barbarizmusát igazolja...

Keith Roach titokzatos szerepe a palesztinai zavargásokban

A Közelkelet épen olyan misztikus sok tekintetben, mint a keleti országok általában. Példa erre az a szenczió, amely igazolomban tartja a palesztinai zsidó közvéleményt. Kiderül lassankint, hogy az arab terroristák gaztetteit egyes magasrangú angol tisztviselők fedezték saját személyükkel. De nem is lehetett az másképpen, hiszen hogyan lehetne különben elképzelni azt, hogy a nagy brit haderő nem tud megbirkózni irrguláris bandákkal.

Keith Roach, egyik régi tekintélyes angol főtisztviselője a palesztinai angol kormányzatnak. Andrews, a meggyilkolt kerületi kormányzó hátrahagyott irataiból kétségtelen dokumentumok kerültek elő, amelyek azt bizonyították, hogy Keith Roach „fedezte” a terroristák büncselekményeit. Ugy hírlett már, hogy Keith Roach öngyilkos is lett, de ez nem bizonyult valósnak. Az kétségtelen, hogy a londoni legfőbb titkos rendőrség, a Scotland Yard különleges megbízással detektíveket küldött Palesztinába, hogy a nyomozást vezessék. A haifai kormányzóság palotában alapos vizsgálatot tartottak. Nem csupán

arab, hanem angol tisztviselőket is kihallgattak. A legérdekesebb az, hogy Keith Roach magánlakását is átkutatták. Ez az egyedüli eset, amikor a Scotland Yard titkos emberei egy állami magasrangú tisztviselő — kerületi kormányzó — magánlakásán tartson házkutatást. Keith Roach le kell mondjon tisztségéről. De nem ez a lényeges. Inkább az, hogy most már kezdjük megérteni, miért nem lehet leszerelni az arab banditákat. Ha Keith Roach és a többi magasrangú angol tisztviselő egy követ fuj velük, akkor nem csoda, ha olyan vérszemek kaptak és szemtelenségük, erőszakosságuk nem ismer határt. Főleg nem ismeri a palesztinai határokat és nem ismeri azt a határt, amelyet az emberiség előír. Keith Roach eddig is kíméletlen zsidógyűlöletnek bizonyult és kiderült, hogy nem csupán az arab világgűlöletével kell szembeszállni, hanem magával a brit hatalomnak reprezentánsaival is, mint ellenségekkel kell számolnunk. Szomorú és kétségbeesítő az, hogy nem is tudjuk mit is mondunk Keith Roach kormányzó gazdasága után. Hát te is fiam Brutus?... mondotta Julius Cézár...

Amit az anliszemita katolikusoknak tudni kellene...

Létezik külföldön egy havi folyóirat, amelynek címe: „Geisteschristentum”. Ebben a folyóiratban 1930-ban, tehát a hitlerizmus előtt három esztendővel közölték Hitlernek a thüringiai pártnapon tartott beszédének egy részletét, amely szószó szerint a következőképpen szólt: „Ha egyszer uralomra jutok, akkor a katolikus egyház nem fog nevetni, de hogy hatalomhoz jussak, nem nélkülözhetem a segítségét”.

Hitler nem mindenben tartja szavát. De ez már a második domog, amiben konzekvens. A zsidóüldözési programját megvalósította és most ezt a kijelentését is realizálja. A keresztényeket, illetőleg a pápai egyházat a legkíméletlenebbül támadja és üldözi a Vatikán meg Berlin között a legellenségesebb viszony áll fenn.

Mi zsidók nem siránkozzunk ezen, sőt bevallhatjuk, hogy nekünk így jónak tetszik a

dolog, mintha a katolikus egyház és Hitler jól megérték egymást. Ne álltassuk magunkat, a német katolikus semmivel sem jobb, mint a Wotan-vallás hívei, illetőleg az „L.” vallás, amelyet Ludendorffról neveztek így el. De mert az egyházat üldözik, ezáltal mi irántunk is kellene egy kis megértésnek felébredni a hitű német katolikusok körében. Nem tudjuk, hogy így van-e? De az bizonyos, hogy nekünk még ennél is fontosabb, hogy Ausztria meg Magyarország katolikusai meg az amerikai, a francia, az olasz és a többi katolikus ember szimpátiája elszálljon Berlin felől és lássa azt, hogy a zsidógyűlölettel kezdődik a az utáni katolikus üldözésen folytatódik. Akár Moszkvában, akár Berlinben. S ezen a címen az igazi keresztények több megértéssel kellene viseltessenek velünk, zsidókkal szemben. Mind az ötszázmillió katolikus, akiket csaknem annyira gyűlöl Hitler — mint bennünket.

Már a németek is bevallják, hogy rossz filmet készítenek

Essenben megjelenik egy nemzeti szocialista újság, a „Nationalzeitung”, amelyben most egy öszinte megnyilatkozást olvassunk. Panaszkodik a náci-organum, hogy rossz a német film, ellenben az amerikai film milyen jó. Szószó szerint ezt írja: „Kényelmes tévedés azt hinni, hogy filmjeinket a német áru bojkottja miatt nem importálják. A külföld egyszerűen azért nem veszi és nézi meg filmjeinket, mert rosszak. Ezt valljuk be már egyszer őszintén...”

Most kezdenek arra óvradni, amit az egész világ régen tud. Az a kár, hogy a továbbiakban nem öszinte az esseni újság. Mert ha mi irhatnánk oda, akkor közölnék a félrevezetett német milliódokkal, hogy csak egyetlen példát említsünk: Paul Muni és Luise Rainer, akik legutóbb az Ardealban is nagy sikert aratott Édes anyaföld című filmben szerepeltek, mindketten emigráltak német zsidók. Kérdezzük, hogy ezt a nagyszerű művet megtudták volna csinálni a mai tehetségtelen német színészek? De nem játszhat a híres Elisabeth Bergner sem, meg Otto Wallburg, mert ezek „alacsonyrendű emberek”, zsidók. De nem játszhat náluk Charlie Chaplin sem, minden idők egyik legnagyobb tehetsége, mert nagyanyja körül van egy kis „baj”, de Clark Gable sem, Wallace Berry sem, pedig Sylvia Sidney, Frank Capra, meg a többi amerikai nagy tehetség.

De zsidók — és az őrmesteri koncepció nem ismer el semmiféle művészi szempontot. Csak fajnépdelmi elgondolás az, ami reánk nézve irányadó. Most pedig részlemelnek arra, hogy rossz a német film. De még milyen rossz. Izzetlen, mint minden, amit ők gyártanak. Nekünk zsidóknak van művészi érzékünk és őszinténk. Azonkívül, hogy kötelességünk továbbadni is ezt a sok fércművet, de nem is elvezethetők, hanem áresék és tehetségtelenek. Nemcsak mi mondjuk, hanem az esseni Nationalzeitung is...

„PRIM”
a fém tisztítók királya
PRIM fém tisztítónak nincsen párja, Meggyőződhetik, ha kipróbálják.
Kérje minden fűszerüzletben

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Strada Iosif Vulcan 4
Telefon: 440

„Népszerű” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak:
Beloldón: Hitközségeknek és vállalatoknak 500 le
Magánosoknak egész vve 300 .
... .. félve 160 .
... .. negyedve 85 .
Külföldön: Csehszlovákiában ... 120—80, 45, 25 ek
Jugoszláviában 180, 95, 50 dinár .
Magyarországon 25—15 pengő .
A többi államokban 10—5 dollár

Naptár 5698

Péntek: Chesvan 17, október 22.
Szombat: Chesvan 18, október 23.

Heli szidra: יריה
Heli halftora: ירחון

Szombat kezdete:
üzlet bezárás 5.05
gyertyagyújtás 5.15
Istentisztelet kezdete 5.27
Szombat befejezése 6.20

Jó üzlet az antiszemizmus

A statisztikai ügyek országos főfelügyelője kihallgatásra jelentkezett a fajbiológiai ügyek állami intézőjénél.

- Kegyelmes uram, ma délelőtt felkészült a tokiói ügyvivő?
- A hatáskörömbé tartozó adatokról kért felvilágosítást.
- Ugy tudom, az ön hatáskörébe a nepesedési mozgalmak tartoznak... Mit érdeklék Japánit a mi nepesedési mozgalmaink?
- Megkérdezte, hány zsidó van még az országban.
- Mi köze ehhez Japánnak?
- Zsidókat akar tőlünk, hogy Japánba szállítsa őket.
- Adjon neki.
- Szívesen, de nekünk is alig van már.

A legutóbb beutott adatok szerint még három zsidó él az országban. Az egyik az aggok házában sanylődik, a másik a hajléktalanok menhelyén lakik, a harmadik tányérosos egy hotel vendéglőjében.

— Hihetetlen!
— Pedig úgy van... En már félvevel ezelőtt akartam excellenciádat figyelmeztetni, hogy alig van már három zsidó az országban. A legnagyobb része kivándorolt, huszonöt százaléka meghalt, sokan elhagyták felekezetiüket. Azért akartam erre figyelmeztetni, mert nem látam már célját annak, hogy excellenciád még mindig a zsidók ellen beszélt nyilvános gyűléseken, rendeleteket bocsájt ki jogaik korlátozására és még mindig őket okolja a nyomorúságért, amely népünket elsorvasztja, holott ennek a sok szónoklatnak, becsmérlésnek, szitkozódásnak már semmi értelme, hiszen három zsidó nem árthat ennyit az országban.

— Ebben igaz van, de a világnak nem szabad ezt tudnia, mert bennünket okolnak majd az állapotok miatt, ha hire megy, hogy már nincs is zsidó az országban.
— Pedig a tokiói ügyvivőnek...
— Csak nem ismerte be, hogy már nincsenek zsidóink?
— A világról sem... Kertellem, hogy majd utána nézek, mennyi van még az or-

szágban. A hét végére ígértem neki végleges választ, de akkor is kibúvót kell keresnem, mert nem mondhatom meg neki az igazat... Pedig nagy kár, hogy idejutottunk a zsidókkal, mert Tokió ezer yent ad minden zsidóért és legalább ötvenezer zsidó kell neki, ami öt-millió yen.

— Oriási pénzösszeg... Mondja, nem lehetne külföldről ötszáz yentért zsidókat vásárolni? Hetvenötmilliót nyernének az üzletben... Milyen most a zsidódiáspora Európában?
— Oh, ötvenezeret igen könnyen össze lehetne szedni... De óvatosan kellene a kérdést kezelni, mert felszökné az árak, ha hire menne, hogy összevásárolják őket.

— Azt hiszem, ön téved, mert ha megtudják az egész világon, hogy pénzért adnak zsidókat, mohamedánok, buddhisták, brahminok és parsok átréne a zsidó vallásra és garasokért kaphatunk majd zsidókat.
— De ha ez bekövetkezik, Tokió nem lesz ostoba, hogy tőlünk vegyen drága pénzen zsidókat, ha máshol olcsón kaphatja.
— Ez is igaz... De mondja csak, minek kell Japánnak ennyi zsidó?
— Az antiszemizmushoz zsidók hellenek.

— De minek Japánnak az antiszemizmus?
— A Roosevelt chicagói beszéde után bizonytalan lett a helyzet... Kell egy néhány ezer zsidó, mert hátha mégis elvesztik a háborút?
— Azt hiszi, hogy elvesztik?
— En nem akarom hinn, de az előkészületek az antiszemizmusra kissé megrendítik bennem a bizalmat.

— Teremtjük elő az ötvenezeret... meg kell segítsük Tokiót.
W. J.

— Az új bizottság elnöke Sir Hoare Rumbold lesz. (London). A palesztinai hatóságok megtették az előkészületeket az új bizottság fogadtatására, amelyet a brit kormány küld ki. A megfelelő adatgyűjtés már folyik. Az új bizottság elnökének személyében is megállapodtak már. Sir Hoare Rumbold lesz, aki korábban berlini és madridi nagykövet volt. Rumbold az elhunyt Peel lord utódának tekinthető. Horace Rumbold hatvannyolc éves.

— Egy zsidó tudós ünnepeletése Lengyelországban. (Varsó). Samuel Dickstein professzor, aki a varsói egyetem híres matematikai professzora, most ünnepelte 65 éves működési jubileumát. Ez alkalommal nagy ünnepségben részesítették híveit, volt tanítványai és kollégái. Prof. Moscicki, a köztársaság elnöke is küldött üdvözlő táviratot és az összes lengyel egyetemek, valamint a lengyel és külföldi tudósok tömege. A lengyel akadémia és a tudományos társaság nevében Sierpinsky professzor üdvözölte az ünnepeletet.

— FUCHS ILA angol nyelvtanárno a tanítást megkezdte str. Rimanóczy 12.

— Az istentagadók elleni kongresszuson résztvett az athéni főrabbi is. (Athén). A görög fővárosban megtartott istentagadók elleni kongresszuson a zsidóságot Athén főrabija Barzilay képviselte. A főrabbi közvetlenül a kongresszus elnöke, az athéni herceg-érsek mellett kapott helyet.

Kövér vagyok és ezért

KOPROL
CSOKOLÁDE
A TÖKÉLETES HASHAJTÓ

— Emigráns zsidó tudóst hívtak csillagásznak a londoni egyetemre. (London). Dr Artur Beer-t, aki reichenbergi (Csehszlovákia) születésű, meghívták mint csillagászt a londoni egyetemre, ahol egy új csillagvizsgálót rendeznek be a London Hill-i állomáson. Beer dr korábban a breslauer csillagvizsgáló állomás vezetője volt és később a hamburgi tengerészeti vizsgáló intézet vezetője, 1933-ban el kellett hagynia Németországot zsidósága miatt. Három éve a Solar Physics Observatory-ban Cambridge-ben van.

— Fehér holló. (Varsó). Vaclav Rogovitz, ismert lengyel író, aki Zawadsky-nak, a varsói technikai főiskola rektorának nagybátyja, a „Robotnik” című lapban nyílt levelet intéz Zawadsky-hez, amelyben többek között a következőket mondja: „A lengyel főiskolákra bevezetett gettopad rendszer első jele annak, hogy engedtek a nemzeti demokrata párt antiszemita nyomásának. Ebben a lépésében a nyugati közvélemény azt látja, hogy a kulturális családjaiból kizárta magát. Mint az Ön nagybátyja, kijelentem, hogy a jövőben nem ismerem el többé rokonomnak. Mint európeér, mint lengyel független író, legmélyebb megvetésemnek adok kifejezést”.

— Argentína elnöke az antiszemizmus ellen. (Buenos Aires). Argentína elnökévé dr Roberto M. Ortiz-t választották meg Justo elnök helyére. Ortiz egy koalíció képvisel, amely konzervatívok vezetése alatt áll. A választási harcok alatt dr Ortiz a vezető argentinai lapokban cikket helyezett el, amelyben az antiszemita elméletet „gaz tanítások”-nak nevezte. Ortiz Roberto dr elnöksége alatt minden erőszakra való igazgatásra törvényt fog hozatni. Ez a törvény minden csoportnak és szervezetnek megtiltja, hogy antiszemita-mozgalmat kezdeményezzenek. Azzal a motivációval a tervezet, hogy a zsidók teljes mértékben kivesszék részüket az ország terheiből és hozzájárulnak gazdasági és kulturális szempontból is annak fejlődéséhez.

— Tudósítók figyelmebe. A bankélet, biztosítás, gyáripar és kereskedelem köréből beküldött eredeti, színes riportokat, érdekes jogeseteket, továbbá minden szakmából komoly információkat a szokásos tiszteletdíjjal honorálunk. Pénzvilág — Journal Economic, Oradea, Str. Take Ionescu 34.

Gondoljon egészségére!
Lásza el magát **SENLASLO** (Szt. László)
fertőtlenítő toalettszappannal Üdül — Fehérít — Fertőtleníti!
DENTONAL fogpasztával

Az ardeali zsidók találkozóhelye!
BERKOVITSNÉ
 (Oradeáról)
Orth. kóser étterme
 (a baia-mare-i rabbi hechsere)
BUCUREȘTI,
 Str. Lipsceana 7.
 Telefon: 462-91
 Sosec hátagótt. Postavámmal szemben.
 Esőorángu országúti konyha.

— Az árjaparagrafus és a vakok. (Wien) A bécsi vakok részére lefolytatott ezévi gyűjtés sokkal kisebb anyagi eredménnyel végződött, mint a korábbi években. Ez főleg annak tudható be, hogy a vak zenészek bevezették az árjaparagrafust és ezáltal a bécsi zsidóság tartózkodott az adakozástól. A bécsi vakok szervezete nyilatkozatot adott ki, amely szerint a vak zenészek szervezete kizárta a gyűjtési akciókból és abból nem részesednek. Viszont a vakzenészek szervezete sok gratuláló levelet kap Németországból és elég tekintélyes pénzáradmányokat is. A zsidó vakok azonban az árjaparagrafus miatt teljesen kenyér nélkül állanak és a legnagyobb nélkülözések között mennek a télnek. — A prágai „Bohémia” című lap, amely nem zsidó orgánom, kommentálja a bécsi vakok akcióját és megjegyzi, hogy az árjaparagrafus alapján álló vak muzsikuskok alapszabályait az árja paragrafussal együtt engedélyezte a bécsi magisztrátus. Nem „keresztény német” akció ez, írja a lap, hanem minden emberiesen érző ember ügye, akiknek fel kell figyelni erre az embertelenségre, amely a legszerencsétlenebbeket akarja az éhhalálnak kitenni. Mindenki tudja, hogy ez a jelenség annak a folyton növekvő gyűlölet-hullámnak eredménye, amelyet a náci-terror kezdeményezett az egész világon.

— A német kormány beleszó a palesztinai pavillon diagrammába. (Páris.) A párisi világtalálkozó palesztinai pavillonjában volt egy diagram, amely kimutatta a 80.000 elmenekült zsidónak vándorlási útját és a halálra ítélt arány növekedését, a hitleri rezsim óta. A német kormány intervenált, hogy ezt a kimutatást vegyék le a pavillon faláról, ami meg is történt, a kiállítás rendezőségének intervenciójára. A rendelkezés kellemtlenül érette a mértékadó zsidó köröket.

— A cionista executiue tárgyalásokat kezd az Agudával és revizionistákkal. A Zsidó Távirati Iroda értesülése szerint rövidesen tárgyalások indulnak meg a Cionista Szervezet executívájával és az Agudasz Jiszroel, valamint a revizionista ucionista szervezet képviselői között. A cionista executívá legutóbbi ülésén, amelyen Weizman elnök és Ben Gurion is résztvett, leszögezte, hogy hajlandó tárgyalásokat folytatni mindazon szervezetekkel, amelyek a Jewish Agencyval való politikai együttműködést óhajtják. Az Executívá közölte az Agudával, hogy hajlandó tárgyalni képviselőivel a politikai munka folytatásáról. Egyidejűleg a revizionistákkal is közölték, hogy az executívá mint eddig, ezután is szívesen folytat megbeszéléseket az N. Z. O. reprezentánsaival.

Budapestre utazók figyelmébe!
 Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrassy-ut 43. szám. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák folyóvízzel. Kivánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:
Friedman Józsefné
 Kármel-pansio (Andrassy-ut 43)
 Telefon: 12-89-67.
 vagy Oradeán: öv. STRASSER IGNATZNE
 Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

— A görög miniszterelnök beszélgetése a saloni-i főrabbiival. (Athén.) John Metaxas, görög miniszterelnök az őszi hadgyakorlatokra Serresbe utazott s ott-tartózkodása alatt fogadta dr. Koretz-et, Saloni főrabbiát s a zsidó hitközség megbízottait. Koretz főrabbi megköszönte a görög zsidóság nevében a nemzeti kormány eddigi tevékenységét, amely áldásos a zsidóságra. A zsidók nyugalomra találtak a jelenlegi rezsim alatt, mondotta a főrabbi. A miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy a legnagyobb bizalommal viseltetik a zsidósággal szemben, akik a legsúlyosabb pillanatokban is megbízható hazaszeretőket. Nagy elégtétellel állapítja meg a miniszterelnök, hogy az utóbbi időben számos olyan problémát oldott meg, ami a zsidóság melegegését vivta ki. Itt említi meg, hogy Saloni városának tanácsa 823.000 drachmát szavazott meg zsidó karitatív intézményeknek és a „Makabi” és „Hakoah” sportegyesületeknek, 150.000 drachma szubvenciót állapított meg.

— „A kivándorlás nem oldja meg a lengyelországi zsidó problémát”. (Páris.) A Hicem emigráns szervezet információs közlönyé kivonatolva ismerteti Louis Oungre, az Ica vezérigazgatójának jelentését a kelet-európai országokban tett látogatásáról és a lengyelországi zsidó kivándorlás kérdéséről. Oungre vezérigazgató többek között megállapítja, hogy a lengyelországi zsidó ifjúság körében rendkívül erős kivándorlási áramlat uralkodik. A legtöbb Palesztinában szeretnének menni, de mennének Észak- és Dél-amerikába is. Legjellemzőbb azonban, hogy igen nagy azoknak a száma, akik nem kérdik hova, mindegy nekik, merre mennek, csak mehessenek. Oungre vezérigazgató véleménye szerint a kivándorlás mégsem oldhatja meg a lengyelországi zsidó problémát. A lengyelországi összkivándorlás hatvan százalékat alkotják a zsidó kivándorlók. 1936-ban mindössze 17.000 zsidó vándorolt ki az országból (1935-ben 30.000), ami egyrészt a palesztinai és tengerentúli vándorlás megnehezítésére, másrészt a kivándorolni kész elemek leszegényedésére vezethető vissza. A zsidó kivándorlóknak kétharmada Palesztinába ment.

— A Harmadik Birodalom tisztviselői és a zsidók. (Berlin.) A badeni közigazgatási bíróság néhány nappal ezelőtt ítélték egy vidéki város polgármesterének fogyelmi ügyében és a hozott ítélet mértékadóan tekinthető abban a tekintetben, hogy mik a kötelességei a birodalom tisztviselőinek a zsidókkal való kapcsolatok dolgában. Eszerint a német tisztviselőnek az is kötelessége, hogy ne tartson fenn magánilegü kapcsolatokat zsidókkal és különösen üzleti viszonyban ne álljon velük. Eddig nem létezett írott törvény, amely megtiltotta volna a tisztviselőknél a zsidókkal való üzleti kapcsolatokat. Ma azonban már min az német tisztviselő tudja, hogy zsidónál nem szabad vásárolni és nem szabad semmilyen üzleti kapcsolatban állnia. Az indoklásában a bíróság kijelenti, hogy az állami tisztviselő köteles támogatni az államot és a nemzeti szocialista pártot a zsidó befolyás leküzdésére irányuló tevékenységében. Ehhez tartozik az is, hogy ne érintkezék üzletileg zsidókkal.

— Toscanini dirigál Palesztinában. (Jeruzsálem.) Arturo Toscanini, aki tudvalegyűleg az elmúlt szezonban oly nagy sikerrel koncertezett, november 7-én újra Palesztinába érkezik. Toscanini három koncertet fog vezényelni abból a kilenczenből, amelyet a palesztinai szimfonikus zenekar fog rendezni Palesztinában. A koncertek a rádió nem fogja továbbítani. Ezzel egyidejűleg jelentik, hogy a zenekart tíz zenéssel megerősítették, akik időközben Németországból, Hollandiából és Lengyelországból jöttek Palesztinába. A rendez bérlek száma 2500-ról 4000-re emelkedett az előző évi szezonra.

Létezésük szöveggyűjteményünk új helyiségünkben
 Str. Ep. Ciorogariu 4.
 Szébbnél szébb perzsaszövegek, bel- és külföldi fonalak. — Szöveg javítások. — Állandó tanfolyam
„ORIENT”
 Schulhof Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— Meghalt az olasz faszista párt alakulásának zsidó résztvevője. (Róma.) Mary Roselli, a híres zsidó dramaturg és író meg halt Livornóban hatvan éves korában. Ő volt az egyetlen asszony, aki 1919-ben Milanóban résztvett a Piazza San Sepolco-n a faszista párt alakuló gyűlésén. Az olasz sajtó nagy részletességgel ismerteti az elhunyt irói és közéleti tevékenységét.

— FÜZÖ ÉS MELLTARTÓ legújabb modellekben ROSENZWEIG R. leányánál, JUST-nél és Szerebethek be. Oradea, str. Ciorogariu 11. Főpózttával szemben.

— Szabó Dezső elítélése. (Budapest.) Az „Elsodort falu” szerzőjét, az ismert és kurzusidőkben nagy szerepet játszó Szabó Dezsőt a pesti bíróság egy havi fogságra ítélte. Szabó védőbeszédében kijelentette, hogy a tízezer holdan felüli nagybirtokosokat támada, amely a grófok, az egyház és a zsidók birtokában van. Tiltakozik az ellen, hogy Magyarországon minden magasabb állásban idegenek vannak, amelyet igazol a statisztikai hivatal és Darányi miniszterelnök is. (Megjegyezzük, hogy Szabó Dezső néhány évvel ezelőtt nyíltan hirdette, hogy ő is idegen, mert anyja román nemzetiségű volt és Mille-nek hívják s ha a románok hívnák, ő román lenne. A szerk. megjegyzi.) Az elnök a tárgyaláson utalt arra, hogy Szabó félreértette a miniszterelnök szavait, mert ő nem antiszemita. Viszont Szabó hangsúlyozta, hogy a miniszterelnök nyíltan hangzott, hogy a zsidók dominálnak a gazdasági életben. Erre a törvényték elnöke kijelentette, hogy „erről a zsidók nem tehetnek”. Ha a keresztények a kereskedelmi hivatalok szentelték volna magukat, akkor ő is érvényesültek volna. Végül: nem felekeztek, hanem osztályellenes izgatásért ítélték el Szabó Dezsőt egy havi fogságra, mert inkább az uralkodóosztály ellen izgatott, mint a felekezet ellen.

— Egy délafrikai miniszter antiszemita-kodik. (Johannisburg.) Az itt megjelenő „Cape Times” c. újság foglalkozik azzal a beszéddel, amelyet a délafrikai kabinet tagja, Pirow tartott „Warburg” német községben és ebben a beszédben hevesen kikelt azok ellen, akik igénybeveszik az ország „vendégszeretét” és mégis bojtottálják a német árukat. Ez nyílt célzás a zsidókra, — írja a lap — akik nem „vendégek”, hanem éppen olyan teljes jogú polgárai a délafrikai uniónak, mint mások. Ez egy hallatlan nagy tapintatlanság, amelyet a miniszter ezzel elkövetett.

— FEL ÉVIG BETEGEN, ágyhoz kötve: három héti Togal-használat után époly egészséges vagyok, mint azelőtt. Ez a Togal-tabletta oly gyorsan, melyet gyors, biztos hatásért minden rheumában szenvedőnek nyugodtan ajánlhatok.

Orth. kóser vendéglő és bodega
 Iztóles házi kóser, pontos kiszolgálás és olcsó árak
BERGER TI-MISOARA. Str. Dreter 2

Wasserstrom Sándor franciaországi riportsorozata:

A középkori zsidó reneszánsz ujjaéled a francia műemlékekben

Zsidó történelem az elzászi sírköveken. — Rási és két unokájának: a Rabbenu Támnak és Rasbannak jelentősége a zsidó tudomány okban. — A középkori zsidó kiválóságok működési helyén: Troyesben ma már nincs zsidóság.

Franciaországot keresztül-kasul járn, térben és időben, nem heteket, hanem éveket igényelne. De ha „specializáljuk” magat az ember, akkor sok mindent kibányászhat, amit emlékek, sírkövek, városok, templomok őriznek. Nem „tefedőzések” és soha nem hallott dolgok igényével lépnek fel ezek a dokumentumok, csupán összegyűjtése a zsidó történelem elszórt nyomainak.

Érdekes, hogy erre mifelénk az érdeklődés Közép- és Kelet-európa koncentrációit. Mintha Minszkben, vagy Tarnoban, Pozenben vagy Odesszában érdekesebb volna a zsidók történelme, mint például Strassburgban, vagy Nancyban. Talán a földrajzi távolság miatt lanyhább nyugati irányban az érdeklődés, vagy talán, mert hiányozt az ériutkezés felületileg és érzelmileg is ezzel a nyugati zsidósággal.

De ha mára a frank-ok földjét járjuk, akkor illeik megismerkedni történelmi távlatban is a múlttal s ha lehet, a jelent is iderőzíteni az újság hasábjaira. Ha nem is „örök emlékek”, de emlékeztetőül arra, hogy például Rasi troyesi sírja, amely 1105 óta áll ebben a francia kis városban, van legalább is olyan érdekes, mint a prágai sírkert, amelyet Léon Blum épen minap látogatott meg.

A ZSIDÓMENTES TROYES ÉVEZREDES ZSIDÓ TEMETŐJENEK NAGY HALOTTJAI

Maradjunk talán Troyesnél. Kicsi francia város, de nagy történelmi jelentősége van a mi annaleseinkben. A XII—XIV században sok zsidó tudós élt ott, köztük minden idők legnagyobb zsidó tudós fejedelme, Rasi, akivel 800 éves halálósi évfordulója kapcsán, nemrégiben már kimerítően foglalkoztunk, de ott élt *Jakob ben Meir Tam* (Rabbenu Tam), *Samuel ben Meir* (Rasbam), *Josef Kara*, a British muzeumban őrzött világhírű *Vitry Munchor* szerzője, *Simcha de Vitry* és *Juda ben Nathan* is. 1160-ban pedig már zsidó tudósok kongresszusa volt Troyesben.

AHOL A RABBENU TAM SZIVE MECSZAKADT

Troyesben ma már egyáltalán nincsenek zsidók, mert azokban a századokban, mikor az európai zsidóság még híven követte a rabbinuságokat és autoritásokat, az itteni zsidóság teljesen felszívódott a beusított lakosság közé. Ha Rasi korszakos nagyságát leszögezzük, nem érdektelen, hogy közelebbről foglalkozunk *Jakob ben Meir Tam*-mal, aki 1100-ban született a *sajna-megyei Ramenu* községben és a champagnebeli Troyes-ban halt meg 1171-ben. Erhetővé válik ide való költözése, ha megtudjuk, hogy anyja: Jochebed, Rasi leánya volt. Korabeli zsidók a legnagyobb tekintélynek tartották. A „Rosi” szerint (Aser ben Jechiel) nérvadobbak döntései, mint a Moimonidesé. Számátalan tanítványa között sok volt a szláv országokból jött is. Élelméjűsége dacára, elleue volt a pilpulnak. Kritikai szemmel nézte a régi írásmódokat. A toszafisták uttörője volt. Kutatók kiderítették, hogy *nemet, olasz és angol hitközségek is fordultak hozzá döntéseikért*. Sok hitközségben áldásos rendet teremtett. A „király szolgálatában” is állott és „fejedelmek *tanácsadója*” volt, amit azt eletrajzírói megállapítják. Az akkori szünetesokon és gyűléseken elnökölt és *utasításait mint fellebbezhetőket fogadták el az akkori időkben*. *Esialtal ellentétben, másképpen osztotta be a fejlődésben leő törárszleteket és ezért híroják az így berendezett fejlődéseket ma is „Rabbenu Tams ifjllin”-nek*. A reiteltő kereszties háboruk idején minden erejével azon volt, hogy a zsidók összetartását fokozza és ellenállásukhoz erőt szerezzenek. Nem sokkal halála előtt gyász és bójánapot rendelt el az 1171 Szion 20-án a Blois-ban egyon-

Kinzott zsidók emlékére s ezeknek borzalmas sorsza utaltú bánatában megszakadt a szöve néhány napra rá.

Ez röviden Rabbenu Tam élettörténete, aki szintén a troyesi zsidó nagyságok egyik legkiválóbb reprezentánsa és ott nyugszik a troyesi temetőben nagyatyja: Rasi mellett, akinek évszázadok előtt átrenovált sírköve idézi fel felejthetetlen nagyságának emlékét...

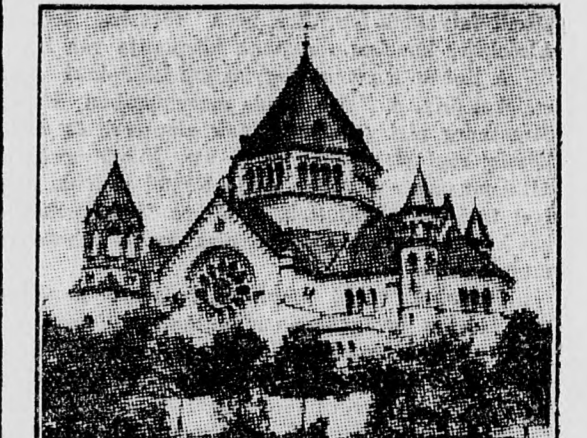
RASBAM, AKI MEGELŐZTE KORAT...

Samuel ben Meir, rövidítve *Rasbam*, nemesak Északfranciaország, de korának legkiválóbb bibliamagyarázója volt. Körülbelül 1080-ban született, szintén Ramenu-ban. Jochebed, Rasi leánya volt az anyja és így *Rabbenu Tam-nak a bátyja volt*, 1158-ban halt meg Troyes-ban. Elétéről csak annyi ismeretes, hogy nagy hitvitákat folytatott keresztény egyházi tudósokkal, és járt többször Londonban, Párisban és Caenben. Ez utóbbi helység után nevezik *Jozsef fiát* is. Samuel ben Meir nagyapjának kommentárjait több helyen kiegészítette, illetoleg befejezte, rendszerint azon magyarázatok után, amelyet még Rasiól hallott. Onálló kommentárokat is készített, így a *Pszochim*, *Avodazoro*, *Nidda* és *Avot* traktusokhoz. Döntvényeket hozott és a zsidó napitárról kiadott egy kis könyvet. Mint bibliamagyarázó volt legnagyobb a jelentősége. A Pentateuch-t, valamennyi próféták könyvét, a zsoltárokat, Hiob-ot és még számos bibliai könyvet is kommentált. Mivel sokban megelőzte korát, így életében nem terjedt el írásai. *A Tóráról írott kommentárjainak egyrésze idők folyamán elveszett*. Kevés ember van, aki ugy értette volna a „pszt”-ot, az egyszerű, cikornyamentes, észszerű értelemben, ha szükségesnek látta, a halacha ellenére is, gyakran a Haggada ellen, emélfogva többször Rasi ellen is, de a legnagyobb tisztelettel nagyapja iránt... Egyszerűen és „sachlich” írt, minden poétikus mellékiz nélkül, de rendkívül meggyőzően, érthetően és éleseméjűen. Mindehhez hozzájárult nagy tudása, amelyet a világi téren is kimutatótt. Politikai, kulturális, néprajzi ismeretét folytán, de főleg a világi tudományokban és a költészetben való jártságiga folytán messze kimagaslott kortársai közül. Természetesen nagy talmodikus tudását is felhasználta a kommentároknál. Vallásügyi törvényeket nem következett Ramban anti-chalachikus elgondolásaiból. A chalachának, mint az aggodának külön jogai vannak nála, mint a psátnak. *A tóra-magyarázó „királyja” volt Rasbam*, bár a spanyol-zsidó grammatikusokhoz nem hasonlítható.

Ez a két testvér korszakos volt és ha Franciaországról írunk, nem is szabad nélkülük a régi történelmi időről emlékeznünk. Rasi volt a csúcs, de mellette ott volt Jochebed lányának két nagy fia, Rabbenu Tam és Rasbam.

Voltak akkor más híres kommentátorok is, így

Kara Josef ben Simon, (1060—1130), aki szintén kitűnő kommentátor volt, de Rasbnak és két unokájának hatalmas egyénisége mellett egy kissé árnyékba került és csak a múlt század zsidó tudósi „fedezték fel” újra...

Strassburg nagy zsinagógája

Ennek a kis városkának zsufolt történelmi rendkívül felkeltette érdeklődésomet a francia városok iránt és elhatároztam, hogy egy-néhányat felkeresek közülük.

AZ ELZÁSZI ZSIDÓK

Mhlhausen nem nagyjelentőségű zsidó hely, de közel van a svájci határhoz és alig egy órányira vasuton Strassburghoz, ehhez a nagy elzászi városához.

Az elzásziakban erős nemzeti érzésű franciákat ismertem meg, akik, bár német dialektusban beszélnek, nagyobb hazafiaknak tűnnek, mint a franciászügiak. Éles kritikával illetik a hitleri rendszert, ezzel szemben dicsímunszokat zengenek Leon Blum, volt miniszterelnökről, a zsidóiról, aki koraszakalkotó munkássávédelmi törvényeivel örökre beirtta magát a francia nemzet polgárainak szívébe.

STRASSBURG VILÁGHÍRŰ ORVOSI EGYESÜLETÉNEK KATEDRÁIN ZSIDÓ PROFESSZOROK TANITANAK

Strassburg. Nemrégiben még német volt, de a világháború után a francia impérium integráns része lett. Nagy történelmi múlttal rendelkező város, melynek kétszázézer lakosa van és köztöte körülbelül 10.000 zsidó. Van köztöltük sok beusított, akik már évszázadok óta laknak itt, de körülbelül egyharmada orosz, lengyel, sőt sok magyar zsidó is van. Ezeknek a később bevándoroltakkal külön templomuk van, de a beusítottétek is vallásosak. A zsidók első nyomai 1160-ban vezethetők vissza, akikről *Benjamin Tudela* emlékezik meg, mint már akkor gazdag zsidókról. Valószínűleg az akkori Franciaországból menekültek és a strassburgi püspök adott nekik letelepedési engedélyt. Házaik és templomuk azon a részen volt, amelyet most „Zsidó-uccának” neveznek. 1200-ban elrendelték, hogy amikor a városi polgárság felvonul, a zsidóknak kell a zászlókat szállítani. Amikor a céhek ereje megnövekedett, akkor a strassburgi zsidóknak gazdasági helyzete leromlott. 1349-ben, amikor nagy kolera-járvány volt, akkor a hitközség teljesen kipszult. De nemokára újra jöttek zsidó családok, melyeknek száma folyton szaporodott. 1589-ben újra elűzték őket és csak a XVIII. században, Cerfber befo-

Háziaszszonyok öröme

Speciális szoci kézelt! Műtámasz és fogyasztós!

A masszív „ELITE”-tűzhely fehér zománc kivitelben. — Tűzálló Schamothléssel, Zephir kályhagyár, esslingeni faredőnyök, acél lemez-redőnyök.

Szánó, Oradea

Kérjen díjlatlan ártészleteket!

lyására kaptak letelepedési engedélyt a francia kormánytól. 1787-ben összesen 68 zsidó lakott Strassburgban. A francia forradalom után szabadon telepedhettek le és mindég többen voltak. Különösen a közeli falvakból húzódtak be a városba. Jelenleg Alsóelzász konzisztóriumának központja van itt.

A Rohan muzeum nagyon sok középkori zsidó emléket őriz. A Notre Dame muzeumba látható Strassburg régi zsinagógájának alapterve és a hitközség régi alapszabályai. A str. Nikola-uccai elzászi muzéumnak külön zsidó termei vannak, amelyet 1905-ben alapítottak. A hitközség maga is őriz két képet, amelyek 1548-ból régi zsidó szokásokat mutatnak be.

Strassburg zsidó temploma, hatalmas kupolájával, érdekes lovagvárra emlékeztető stílusával, a város egyik legszebb épülete. Van egy keleti stílusú újabb nagy zsinagógája is, de a régi az történelmi feltevések emlékeket hord magában.

Strassburg világhírű egyetemén főleg az orvosi, kémiai és technikai fakultáson sok zsidó diák nyer képzést. Az orvosi fakultás tanári kara pedig nagyrészt zsidó.

ROMÁN TÖMEGSIR KRONENBERGBEN

Strassburgban laknak a franciaországi vidéki városok legszegényebb zsidói. Nemrégiben halt meg, — beszélő Halpern Adolf, Clujról elszármazott strassburgi kereskedő. Harry Léwy nagy malomtulajonos és főképezés, aki hatalmas vagyonát részben a francia, részben pedig zsidó közintézményekre hagyományozta. A hitleri éra óta sok zsidó menekült telepedett le itt, ebben az elzászi nagymultú zsidó városban. Soknak a hozzátartozója is itt él. Strassburg, vagy ahogy most hívják: Strassburg nevezetes külvárosban, Kronenbergben híres régi zsidó temető van. Erdékesége Kronenbergnek, hogy az itteni hősök temetőjében van egy tömegsír, amelybe rendkívül sok román katona van eltemetve, akik itt lettek halálukra. Részben a fronton, részben a német koncentrációs táborokban, a rossz bánásmód miatt. Az éhség és üldözés áldozatai lettek.

Egyébként Léon Blum is strassburgi, idezőköt lejárni szílei sírjához. Főként az itteni temetőben vannak elhaltok. Az itteni régi nagymultú zsinagógába mennek a „Blum fivérek”, amikor erre járnak és eljönnek szüleik sírjához. Főként a nagyünnepük idején szoktak lejárni, ahol természetesen megkülönböztetett tiszteletben van részüik, elvégre mégis Franciaország első zsidó miniszterelnöke származik innen és a jelenlegi francia köztársaság legmaradékosabb egyénisége.

A NANCY-I ÚTSZÁZ ÉVES TEMETŐ

Nancy gyönyörű francia vidéki város, amelynek szintén nagy zsidó történelme van. Van egy spanyol-zsidó temploma, amelyet 1676-ban építettek és ma is gyönyörű emléke a XVII. századnak. Jelenleg 3000 zsidó lakja, akik közül körülbelül 800 be-vándorolt orosz és lengyelországi. Ezeknek külön imaházuk van, ahol naponta nemcsak imádkoznak, hanem tanulnak is. Temetőjében felidőződik az egész régi zsidó mult, hiszen ötszáz éves zsidó sírkövek jelzik, hogy itt is éltek elődök, még hozzá kiváló tudósok és az akkori élet vezetőifiai.

Nancytól az élebb említett Troves-ig sok zsidó emlék van, de messzire vezetne, ha mindezt megfelelő történelmi aláfestéssel íránk meg.

Vissza Párisba — az áldott francia vidékről. Mennyi vér folyt ezért a földért évezredek óta. Elzász ama területek közé tartozik, amely régóta a német és francia vetélkedés tárgya volt. Most újra francia föld, ami eredetileg is volt. Csak a német éhség csillapította étvágát 1870-71-ben, amikor elrabolta a gloire nemzetétől. Ki hinné, ha nem látna maga előtt, mint jómagam, hogy mennyi zsidó emléket is foglal magába az a szép, gyönyörű francia föld...

— Újabb földvásárlás Haifa közelében. (Jeruzsálem). A Zsidó Távirati Iroda jelentése szerint a Palestina Land Development Company más érdekeltségekkel egyetemben, négyezer dunam földet vásárolt meg Haifa közelében, Jadjur falu és a Karmel hegy között. A szóbanforgó területen új városnegyedet fognak építeni.

PALESZTINA

A jeruzsálemi főmufti Szíriába szökött

Jeruzsálem. — Palesztinában még mindig igen feszült a helyzet az utóbbi napokban történt terrortársaságok következtében. Nyilvánvaló, hogy az arab terroristák tervszerű megmozdulásáról van szó, amelyet Szíriából irányítanak.

A Router jelentése szerint Haj Emin el Huszeini jeruzsálemi főmuftinak, aki napokon át az Omár mecsetben rejtőzött testőrei védelme alatt, sikerült elmenekülnie Palesztinából. A mufti Szíriába szökött, ahol politikai barátai élénk tevékenységet fejtenek ki.

Beirutban megerősítik azt a hírt, hogy a jeruzsálemi nagymufti egy vitorlás fedélzeten a libanoni partvidéken fekvő Nakurába érkezett. A nagymufti beduinok öltözött, de a vámtisztviselők felismerték. Az éjjeli folyamán a nagymufti Beirutba utazott, majd néhány óra múlva ismeretlen céllal tovább folytatta utját.

Az elmúlt héten egy reggel tűz ütött ki a luddi repülőtérre és elpusztította az ottani drótnélküli táviróállomást és több épületet. Valószínűnek tartják, hogy a tüzet arab gyújtogatók idézték elő.

Jeruzsálem és Haifa között megszakadt a telefonösszeköttetés, miután ismeretlen tettesek az éjszaka folyamán elvágták a huzalokat.

Tekintettel a sorozatos terrortársaságok nyelvre, a hatóságok úgy döntöttek, hogy meghatározatlan ideig érvényben tartják a riadó készültséget. Tegnap délután hat órakor a rendőrök kiürítették a jeruzsálemi utcákat, kávéházakat és összes nyilvános helyiségeket. Az utcákon rendőrszapatok cirkálnak. Délután hat óráig reggel hat óráig tilos az utcákon való közlekedés a hatóságok előzetes engedélye nélkül.

TÖBB MINT 150 ARAB AGITÁTOR TARTÓZTATTAK LE PALESZTINÁBAN

Jeruzsálem. — A Havas jelentése szerint a hajózási társaságok elhatározták, hogy felfüggesztik hajóikat a palesztinai kikötőkben való kikötését, valamint az összes turista kirándulásokat. Több mint 150 arab vezetőt és agitátort tartóztattak le az utolsó 12 óra folyamán az ország különböző városaiban. Ma délutántól kezdődőleg a kormány felfüggesztette a személy- és tehervonatok közlekedését. A libiai arab vezetők átiratot

intéztek Mussolinihez, amelyben hangsúlyozták a palesztinai arabokkal való szolidaritásukat.

— A deportált arab vezetők. A Seychelen-szigetektől jelentik, hogy az „Active” cirkáló fedélzetén október 11-én odaérkeztek a deportált arab vezetők, névszerint dr. Husszein Khalidi, Jeruzsálem arab polgármestere, Sund Saba, Hilmi pasa, Rasid Hadj Ibrahim és Jacub Ghusszein, a felozslatott legfelsőbb arab tanács volt tagjai. Megérkezésük után gépkocsin egy hegyre szállították őket, ahol több lakóházat bocsátottak rendelkezésükre.

— Új polgármestert neveztek ki Jeruzsálembe. (Jeruzsálem). A letartóztatott és deportálásra ítélt Doktor Khaldi helyébe az angol kormányzat az eddigi alpolgármestert, dr. Daniel Austert nevezte ki polgármesternek. Auster dr. osztrák származású, a bécsi egyetemen végzte tanulmányait és a világháborúban főhadnagy volt. Háború után vándorolt ki Palesztinába, ahol mint ügyvéd tevékenykedett. Amikor Jeruzsálem lakosságának többsége zsidó lett, már akkor polgármesternek jelölték, azonban az angol-arab machináció nem tette ezt lehetővé. Akkor lett első alpolgármester, most pedig a polgármester helyét tölti be. (Nem is tartjuk olyan nagy vívmánynak, hogy egy zsidó többségű városnak, még hozzá Jeruzsálemnek, zsidó polgármestere legyen, csak az angolok nem kényeztettek el bennünket ezen a téren).

— A meghívott Andrews utóda Kirkbride. (Haifa). A meghívott felsőgalileai kormányzó, Andrewsnek kineveztek utódát, Alec Seath Kirkbride személyében, aki eddig brit tisztviselő volt Transjordániában.

— Jaffában újra találtak két arab hullát, akiknek személyazonosságát nem sikerült megállapítani. A palesztinai-libanoni határt most erősebben őrzik, mivel ezen az úton sikerült 17 arabnak átszökni a határon, akik között számos arab notabilitás is volt. — A mérsékelt arab párt vezére: Ragheb Bey Nashasibi proklamációt intézett az arab lakossághoz. Kifejti ebben, hogy a terrorkampány folyik az arabság között, amelyet a legfelsőbb arab tanács sulyosan elítél. (Ugy véljük, hogy lényegében ez nem változtat a helyzeten, mert Nashasibi legfeljebb csak metódusaiban más, mint a többiek. A szerk.)

— A SAHAI (Polysaj) hitközség a több év óta letiltetten főrabbi székét most választás útján töltötte be. Egyhangulag a Hildesheimer rabbiseminárium kitűnő növendékét, dr. Singert választották meg, aki a bosnai Singer főrabbi fia.

— A PRÁGAI HITKÖZSEG közgyűlése elhatározta, hogy az elhunyt Masaryk emlékére egy zsidó körházat épít, amely az alapító-elnök nevét fogja viselni.

— A Podkarpatska Rusz-i autonómia. (Prága). A napokban kezdtek meg a csehszlovák alkotmányban lefektetett autonómia kiépítését, amely hivatott lesz arra, hogy a köztársaság keleti, úgynevezett Podkarpatska Rusz-i részének autonómiát biztosítson. Egy tizenöt tagból álló kormányzótanácsot neveztek ki, amely a kormányzó mellett fog működni. Mivel ezen a területen kompakt zsidó tömegek élnek, az itteni zsidóság is nagy érdeklődéssel és várakozással tekint a gubernatorium működésére.

— A PÁRISBAN ELHUNYT AZ ALESDI HITKÖZSEG ELNÖKE. Tradikus hirtelenséggel elhunyt Párisban Fogel Viktor, az alsódi hitközség elnöke, ki fia meglátogatására indult a nyugati metropolisba. Halála mélyszéges megdöbbenést keltett memcsak hitközségében, de mindenütt, ahol ismerték nemes jellemét. Fogel Viktor alapította az alsódi Talmud Torát és még sok más zsidó intézményt. A szegényeknek egész életén át jótétevő volt. A hitközség nagy gyászinnepélyt rendezett emlékére, amelyen megjelentek a hatóságok képviselői is. Fogel Viktort özvegyén kívül gyászolják: dr. Fogel József Páris, Treuhart Lajos és neje Cluj, Jungreis Emanuel és neje Alesd, Fogel Ibi Páris, Fogel Arpad Alesd és kiterjedt rokonsága.

— A csehszlovákiai héber iskolák fejlődése. (Munkács). A jelenlegi iskolaévben a munkácsi héber gimnázium tanítványainak száma megnövekedett. Jelenleg 400 diák jár az iskolába, az elmúlt évi 370-el szemben. Az első osztálynak 54 tanítványa van. A legutóbbi időben egy modern tornacsarnokot is építettek. Akcióit indították azon céllal, hogy a héber népiskola részére is saját épületet emeljenek. A héber nyelvű népiscolák száma kilenc. A csehszlovákiai kormánykörök népkisebbségi politikájára jellemző, hogy ígéretet tettek a héber iskolahálózat államosítására. Ez természetesen óriási előhaladás volna és anyagi szempontból biztosítaná az iskolák további fejlődését.

Közélet

— ÖFELSÉGE A KIRÁLY SZÜLETÉSNAPIJA. Országoszeret bennőreces keretek között ünnepelte a zsidóság öfelsesége II. Carol király október 16-iki születésnapját. Az összes zsinagógákban istentiszteletek folytak le a királyért és az uralkodó családjáért. Kiemelkedő ünnepség volt a bucarestii spanyol nagytemplomban is, amelyen a bucarestii spanyol zsidóság minden számottevő tagja megjelent. Ott voltak: Isif G. Cohen, Napoleon B. Arie, Isif Cornica, I. Profeta Munteanu, Bally, Almuly, M. Arias, Alfandary dr és a többi előkelőségek. Megjelentek a kultuszminisztérium, a kormány és a főváros delegátusai is. A diszintenzitizetlet A. Hoffmann főoktató szótárára vezette be, utána Sabetai Djan grandrabbi magarópróti szónoklata következett, majd a himnusz akkordjai után újra a főoktató éneke zárta be az emelkedett hangú diszünnepepélyt.

— A MICHALOVCEI Chewra Kadischa élénk érdeklődés mellett tartotta meg évi közgyűlését. Hollinger Ignatz prof. megnyitó beszédében az elhunyt T. G. Masaryk elnök jelentőségét méltatta. Fuchs L. a chewra elnöke bejelentette, hogy egy 10.000 ek. Masaryk-alapítványt készít elő, amelynek kamatait minden évben az elnök halálzási évfordulóján a szegények között osztják ki. — A michalovcei hitközségben dr. Brüglér Miksa elnök lemondása folytán f. hó 5-án folyt le a úszújító választás. Tekintettel arra, hogy a jelöltek közül senki sem tudta megjelölni a szavazatok abszolút többségét, 17-én megisméltődött a választás. Ehrenfeld Sámuel bankigazgató és Láng Adolf elnökjelöltek között.

— EGY ÉSZT TUDOS NYOMAN GRÓF SZÉCHENYI GYÖRGY BEJELENTETTE, HOGY ALFRED ROSENBERG FÉLIG ZSIDÓ SZÁRMÁZÁSÚ. Budapest. — Az elmúlt vasárnap gróf Széchenyi György, a tokaji kerület képviselője beszámolóit tartott kerületében és többek között a következőket mondotta: Gálat kell vetni a jobboldalról jövő szélsőségeknek. A jobbról reánkötözött eszmék vezetői nem olyan okos emberek, ahogy magukat képzelik. A legnagyobb fikció, amellyel ezek az emberek élnek: a fajkultusz. Hat en kimondom, hogy egy észti tudós, névszerint Liuu Ottó, a fajszeme legnagyobb apostoláról, a kereszténység legvadabb ellenségéről, Rosenberg Alfrédéről, hivatalos anyakönyvi adatok alapján megállapította, hogy félig zsidó, félig zsidó keverék, csak éppen német vér nincs benne. Közölte a német hatóságokkal, hogy ezt hajlandó a német bíróság előtt is igazolni. Ez Rosenberg fajelméletének legerőteljesebb ellenbizonyítéka. Ezután támadta a kaszkakeresztes grófot, Festeticset és azok felfajtaírait. Széchenyi gróf beszéde Rosenberg „félig-zsidó” származásáról nagy feltűnést keltett.

— PÁRISBAN ELHUNYT AZ ALESDI HITKÖZSEG ELNÖKE. Tradikus hirtelenséggel elhunyt Párisban Fogel Viktor, az alsódi hitközség elnöke, ki fia meglátogatására indult a nyugati metropolisba. Halála mélyszéges megdöbbenést keltett memcsak hitközségében, de mindenütt, ahol ismerték nemes jellemét. Fogel Viktor alapította az alsódi Talmud Torát és még sok más zsidó intézményt. A szegényeknek egész életén át jótétevő volt. A hitközség nagy gyászinnepélyt rendezett emlékére, amelyen megjelentek a hatóságok képviselői is. Fogel Viktort özvegyén kívül gyászolják: dr. Fogel József Páris, Treuhart Lajos és neje Cluj, Jungreis Emanuel és neje Alesd, Fogel Ibi Páris, Fogel Arpad Alesd és kiterjedt rokonsága.

— A csehszlovákiai héber iskolák fejlődése. (Munkács). A jelenlegi iskolaévben a munkácsi héber gimnázium tanítványainak száma megnövekedett. Jelenleg 400 diák jár az iskolába, az elmúlt évi 370-el szemben. Az első osztálynak 54 tanítványa van. A legutóbbi időben egy modern tornacsarnokot is építettek. Akcióit indították azon céllal, hogy a héber népiscola részére is saját épületet emeljenek. A héber nyelvű népiscolák száma kilenc. A csehszlovákiai kormánykörök népkisebbségi politikájára jellemző, hogy ígéretet tettek a héber iskolahálózat államosítására. Ez természetesen óriási előhaladás volna és anyagi szempontból biztosítaná az iskolák további fejlődését.

Gyomorbaajok, bélbetegségek,

ese, máj-, epegyérsék elten a legjobban bevált gyógyszer Amerikában felfedezett gyógyszeréből készült világhírű „GASTRO D.” melyet egy a bel-földi, mint a külföldi szakorvosok legelsősorban ajánlanak.

Gastro D. kapható gyógyszerüzletekben és drogériákban, vagy megrendelhető 155 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerüzletében, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

— WL. CHOCHOLOUSEK CSEH KONZUL LATOGATASA Dr. WEINBERGER MOZES CLUJI FŐRABBINÁL. A cluj izr. hitközség főtemplomában Semini Acereth napján a mazkir alkalmával dr. Weinberger Mózes főrabbi kegyeletes szavakkal emlékezett meg T. G. Masarykról, a csehszlovák köztársaság alapítójáról, első elnökéről, a demokrácia nagy halottjáról. Ez alkalommal részt vett a gyászintenzitizetleten a C. S. R. clujj konzulja Wladislaw Chocholousek és helyettese is. Mindkettőjükre mély hatást gyakorolt a román nyelven mondott emlékezés és az egész gyászintenzitizetlet. WL. Chocholousek konzul személyesen tiszteletét tette dr. Weinberger Mózes főrabbinál és kormányja nevében is köszönetét fejezte ki a mély hatást keltő gyászintenzitizetletért. Egyben kijelentette, hogy a megemlékezésről a prágai kormányának részletesen beszámol.

— EGY ÉSZT TUDOS NYOMAN GRÓF SZÉCHENYI GYÖRGY BEJELENTETTE, HOGY ALFRED ROSENBERG FÉLIG ZSIDÓ SZÁRMÁZÁSÚ. Budapest. — Az elmúlt vasárnap gróf Széchenyi György, a tokaji kerület képviselője beszámolóit tartott kerületében és többek között a következőket mondotta: Gálat kell vetni a jobboldalról jövő szélsőségeknek. A jobbról reánkötözött eszmék vezetői nem olyan okos emberek, ahogy magukat képzelik. A legnagyobb fikció, amellyel ezek az emberek élnek: a fajkultusz. Hat en kimondom, hogy egy észti tudós, névszerint Liuu Ottó, a fajszeme legnagyobb apostoláról, a kereszténység legvadabb ellenségéről, Rosenberg Alfrédéről, hivatalos anyakönyvi adatok alapján megállapította, hogy félig zsidó, félig zsidó keverék, csak éppen német vér nincs benne. Közölte a német hatóságokkal, hogy ezt hajlandó a német bíróság előtt is igazolni. Ez Rosenberg fajelméletének legerőteljesebb ellenbizonyítéka. Ezután támadta a kaszkakeresztes grófot, Festeticset és azok felfajtaírait. Széchenyi gróf beszéde Rosenberg „félig-zsidó” származásáról nagy feltűnést keltett.

— PÁRISBAN ELHUNYT AZ ALESDI HITKÖZSEG ELNÖKE. Tradikus hirtelenséggel elhunyt Párisban Fogel Viktor, az alsódi hitközség elnöke, ki fia meglátogatására indult a nyugati metropolisba. Halála mélyszéges megdöbbenést keltett memcsak hitközségében, de mindenütt, ahol ismerték nemes jellemét. Fogel Viktor alapította az alsódi Talmud Torát és még sok más zsidó intézményt. A szegényeknek egész életén át jótétevő volt. A hitközség nagy gyászinnepélyt rendezett emlékére, amelyen megjelentek a hatóságok képviselői is. Fogel Viktort özvegyén kívül gyászolják: dr. Fogel József Páris, Treuhart Lajos és neje Cluj, Jungreis Emanuel és neje Alesd, Fogel Ibi Páris, Fogel Arpad Alesd és kiterjedt rokonsága.

— A csehszlovákiai héber iskolák fejlődése. (Munkács). A jelenlegi iskolaévben a munkácsi héber gimnázium tanítványainak száma megnövekedett. Jelenleg 400 diák jár az iskolába, az elmúlt évi 370-el szemben. Az első osztálynak 54 tanítványa van. A legutóbbi időben egy modern tornacsarnokot is építettek. Akcióit indították azon céllal, hogy a héber népiscola részére is saját épületet emeljenek. A héber nyelvű népiscolák száma kilenc. A csehszlovákiai kormánykörök népkisebbségi politikájára jellemző, hogy ígéretet tettek a héber iskolahálózat államosítására. Ez természetesen óriási előhaladás volna és anyagi szempontból biztosítaná az iskolák további fejlődését.

— PÁRISBAN ELHUNYT AZ ALESDI HITKÖZSEG ELNÖKE. Tradikus hirtelenséggel elhunyt Párisban Fogel Viktor, az alsódi hitközség elnöke, ki fia meglátogatására indult a nyugati metropolisba. Halála mélyszéges megdöbbenést keltett memcsak hitközségében, de mindenütt, ahol ismerték nemes jellemét. Fogel Viktor alapította az alsódi Talmud Torát és még sok más zsidó intézményt. A szegényeknek egész életén át jótétevő volt. A hitközség nagy gyászinnepélyt rendezett emlékére, amelyen megjelentek a hatóságok képviselői is. Fogel Viktort özvegyén kívül gyászolják: dr. Fogel József Páris, Treuhart Lajos és neje Cluj, Jungreis Emanuel és neje Alesd, Fogel Ibi Páris, Fogel Arpad Alesd és kiterjedt rokonsága.

— A csehszlovákiai héber iskolák fejlődése. (Munkács). A jelenlegi iskolaévben a munkácsi héber gimnázium tanítványainak száma megnövekedett. Jelenleg 400 diák jár az iskolába, az elmúlt évi 370-el szemben. Az első osztálynak 54 tanítványa van. A legutóbbi időben egy modern tornacsarnokot is építettek. Akcióit indították azon céllal, hogy a héber népiscola részére is saját épületet emeljenek. A héber nyelvű népiscolák száma kilenc. A csehszlovákiai kormánykörök népkisebbségi politikájára jellemző, hogy ígéretet tettek a héber iskolahálózat államosítására. Ez természetesen óriási előhaladás volna és anyagi szempontból biztosítaná az iskolák további fejlődését.

— PÁRISBAN ELHUNYT AZ ALESDI HITKÖZSEG ELNÖKE. Tradikus hirtelenséggel elhunyt Párisban Fogel Viktor, az alsódi hitközség elnöke, ki fia meglátogatására indult a nyugati metropolisba. Halála mélyszéges megdöbbenést keltett memcsak hitközségében, de mindenütt, ahol ismerték nemes jellemét. Fogel Viktor alapította az alsódi Talmud Torát és még sok más zsidó intézményt. A szegényeknek egész életén át jótétevő volt. A hitközség nagy gyászinnepélyt rendezett emlékére, amelyen megjelentek a hatóságok képviselői is. Fogel Viktort özvegyén kívül gyászolják: dr. Fogel József Páris, Treuhart Lajos és neje Cluj, Jungreis Emanuel és neje Alesd, Fogel Ibi Páris, Fogel Arpad Alesd és kiterjedt rokonsága.

— A csehszlovákiai héber iskolák fejlődése. (Munkács). A jelenlegi iskolaévben a munkácsi héber gimnázium tanítványainak száma megnövekedett. Jelenleg 400 diák jár az iskolába, az elmúlt évi 370-el szemben. Az első osztálynak 54 tanítványa van. A legutóbbi időben egy modern tornacsarnokot is építettek. Akcióit indították azon céllal, hogy a héber népiscola részére is saját épületet emeljenek. A héber nyelvű népiscolák száma kilenc. A csehszlovákiai kormánykörök népkisebbségi politikájára jellemző, hogy ígéretet tettek a héber iskolahálózat államosítására. Ez természetesen óriási előhaladás volna és anyagi szempontból biztosítaná az iskolák további fejlődését.

— PÁRISBAN ELHUNYT AZ ALESDI HITKÖZSEG ELNÖKE. Tradikus hirtelenséggel elhunyt Párisban Fogel Viktor, az alsódi hitközség elnöke, ki fia meglátogatására indult a nyugati metropolisba. Halála mélyszéges megdöbbenést keltett memcsak hitközségében, de mindenütt, ahol ismerték nemes jellemét. Fogel Viktor alapította az alsódi Talmud Torát és még sok más zsidó intézményt. A szegényeknek egész életén át jótétevő volt. A hitközség nagy gyászinnepélyt rendezett emlékére, amelyen megjelentek a hatóságok képviselői is. Fogel Viktort özvegyén kívül gyászolják: dr. Fogel József Páris, Treuhart Lajos és neje Cluj, Jungreis Emanuel és neje Alesd, Fogel Ibi Páris, Fogel Arpad Alesd és kiterjedt rokonsága.

— A csehszlovákiai héber iskolák fejlődése. (Munkács). A jelenlegi iskolaévben a munkácsi héber gimnázium tanítványainak száma megnövekedett. Jelenleg 400 diák jár az iskolába, az elmúlt évi 370-el szemben. Az első osztálynak 54 tanítványa van. A legutóbbi időben egy modern tornacsarnokot is építettek. Akcióit indították azon céllal, hogy a héber népiscola részére is saját épületet emeljenek. A héber nyelvű népiscolák száma kilenc. A csehszlovákiai kormánykörök népkisebbségi politikájára jellemző, hogy ígéretet tettek a héber iskolahálózat államosítására. Ez természetesen óriási előhaladás volna és anyagi szempontból biztosítaná az iskolák további fejlődését.

— PÁRISBAN ELHUNYT AZ ALESDI HITKÖZSEG ELNÖKE. Tradikus hirtelenséggel elhunyt Párisban Fogel Viktor, az alsódi hitközség elnöke, ki fia meglátogatására indult a nyugati metropolisba. Halála mélyszéges megdöbbenést keltett memcsak hitközségében, de mindenütt, ahol ismerték nemes jellemét. Fogel Viktor alapította az alsódi Talmud Torát és még sok más zsidó intézményt. A szegényeknek egész életén át jótétevő volt. A hitközség nagy gyászinnepélyt rendezett emlékére, amelyen megjelentek a hatóságok képviselői is. Fogel Viktort özvegyén kívül gyászolják: dr. Fogel József Páris, Treuhart Lajos és neje Cluj, Jungreis Emanuel és neje Alesd, Fogel Ibi Páris, Fogel Arpad Alesd és kiterjedt rokonsága.

— A csehszlovákiai héber iskolák fejlődése. (Munkács). A jelenlegi iskolaévben a munkácsi héber gimnázium tanítványainak száma megnövekedett. Jelenleg 400 diák jár az iskolába, az elmúlt évi 370-el szemben. Az első osztálynak 54 tanítványa van. A legutóbbi időben egy modern tornacsarnokot is építettek. Akcióit indították azon céllal, hogy a héber népiscola részére is saját épületet emeljenek. A héber nyelvű népiscolák száma kilenc. A csehszlovákiai kormánykörök népkisebbségi politikájára jellemző, hogy ígéretet tettek a héber iskolahálózat államosítására. Ez természetesen óriási előhaladás volna és anyagi szempontból biztosítaná az iskolák további fejlődését.

— PÁRISBAN ELHUNYT AZ ALESDI HITKÖZSEG ELNÖKE. Tradikus hirtelenséggel elhunyt Párisban Fogel Viktor, az alsódi hitközség elnöke, ki fia meglátogatására indult a nyugati metropolisba. Halála mélyszéges megdöbbenést keltett memcsak hitközségében, de mindenütt, ahol ismerték nemes jellemét. Fogel Viktor alapította az alsódi Talmud Torát és még sok más zsidó intézményt. A szegényeknek egész életén át jótétevő volt. A hitközség nagy gyászinnepélyt rendezett emlékére, amelyen megjelentek a hatóságok képviselői is. Fogel Viktort özvegyén kívül gyászolják: dr. Fogel József Páris, Treuhart Lajos és neje Cluj, Jungreis Emanuel és neje Alesd, Fogel Ibi Páris, Fogel Arpad Alesd és kiterjedt rokonsága.

— A csehszlovákiai héber iskolák fejlődése. (Munkács). A jelenlegi iskolaévben a munkácsi héber gimnázium tanítványainak száma megnövekedett. Jelenleg 400 diák jár az iskolába, az elmúlt évi 370-el szemben. Az első osztálynak 54 tanítványa van. A legutóbbi időben egy modern tornacsarnokot is építettek. Akcióit indították azon céllal, hogy a héber népiscola részére is saját épületet emeljenek. A héber nyelvű népiscolák száma kilenc. A csehszlovákiai kormánykörök népkisebbségi politikájára jellemző, hogy ígéretet tettek a héber iskolahálózat államosítására. Ez természetesen óriási előhaladás volna és anyagi szempontból biztosítaná az iskolák további fejlődését.

— PÁRISBAN ELHUNYT AZ ALESDI HITKÖZSEG ELNÖKE. Tradikus hirtelenséggel elhunyt Párisban Fogel Viktor, az alsódi hitközség elnöke, ki fia meglátogatására indult a nyugati metropolisba. Halála mélyszéges megdöbbenést keltett memcsak hitközségében, de mindenütt, ahol ismerték nemes jellemét. Fogel Viktor alapította az alsódi Talmud Torát és még sok más zsidó intézményt. A szegényeknek egész életén át jótétevő volt. A hitközség nagy gyászinnepélyt rendezett emlékére, amelyen megjelentek a hatóságok képviselői is. Fogel Viktort özvegyén kívül gyászolják: dr. Fogel József Páris, Treuhart Lajos és neje Cluj, Jungreis Emanuel és neje Alesd, Fogel Ibi Páris, Fogel Arpad Alesd és kiterjedt rokonsága.

— A csehszlovákiai héber iskolák fejlődése. (Munkács). A jelenlegi iskolaévben a munkácsi héber gimnázium tanítványainak száma megnövekedett. Jelenleg 400 diák jár az iskolába, az elmúlt évi 370-el szemben. Az első osztálynak 54 tanítványa van. A legutóbbi időben egy modern tornacsarnokot is építettek. Akcióit indították azon céllal, hogy a héber népiscola részére is saját épületet emeljenek. A héber nyelvű népiscolák száma kilenc. A csehszlovákiai kormánykörök népkisebbségi politikájára jellemző, hogy ígéretet tettek a héber iskolahálózat államosítására. Ez természetesen óriási előhaladás volna és anyagi szempontból biztosítaná az iskolák további fejlődését.

— PÁRISBAN ELHUNYT AZ ALESDI HITKÖZSEG ELNÖKE. Tradikus hirtelenséggel elhunyt Párisban Fogel Viktor, az alsódi hitközség elnöke, ki fia meglátogatására indult a nyugati metropolisba. Halála mélyszéges megdöbbenést keltett memcsak hitközségében, de mindenütt, ahol ismerték nemes jellemét. Fogel Viktor alapította az alsódi Talmud Torát és még sok más zsidó intézményt. A szegényeknek egész életén át jótétevő volt. A hitközség nagy gyászinnepélyt rendezett emlékére, amelyen megjelentek a hatóságok képviselői is. Fogel Viktort özvegyén kívül gyászolják: dr. Fogel József Páris, Treuhart Lajos és neje Cluj, Jungreis Emanuel és neje Alesd, Fogel Ibi Páris, Fogel Arpad Alesd és kiterjedt rokonsága.

— A csehszlovákiai héber iskolák fejlődése. (Munkács). A jelenlegi iskolaévben a munkácsi héber gimnázium tanítványainak száma megnövekedett. Jelenleg 400 diák jár az iskolába, az elmúlt évi 370-el szemben. Az első osztálynak 54 tanítványa van. A legutóbbi időben egy modern tornacsarnokot is építettek. Akcióit indították azon céllal, hogy a héber népiscola részére is saját épületet emeljenek. A héber nyelvű népiscolák száma kilenc. A csehszlovákiai kormánykörök népkisebbségi politikájára jellemző, hogy ígéretet tettek a héber iskolahálózat államosítására. Ez természetesen óriási előhaladás volna és anyagi szempontból biztosítaná az iskolák további fejlődését.

— PÁRISBAN ELHUNYT AZ ALESDI HITKÖZSEG ELNÖKE. Tradikus hirtelenséggel elhunyt Párisban Fogel Viktor, az alsódi hitközség elnöke, ki fia meglátogatására indult a nyugati metropolisba. Halála mélyszéges megdöbbenést keltett memcsak hitközségében, de mindenütt, ahol ismerték nemes jellemét. Fogel Viktor alapította az alsódi Talmud Torát és még sok más zsidó intézményt. A szegényeknek egész életén át jótétevő volt. A hitközség nagy gyászinnepélyt rendezett emlékére, amelyen megjelentek a hatóságok képviselői is. Fogel Viktort özvegyén kívül gyászolják: dr. Fogel József Páris, Treuhart Lajos és neje Cluj, Jungreis Emanuel és neje Alesd, Fogel Ibi Páris, Fogel Arpad Alesd és kiterjedt rokonsága.

Nem fél kelmed az esőde? De jse bírja a stópát!

PALMA-OKMA TALP VAN RAUTAM: TARTÓS ÉS NEM AZIK AT!

Jeruzsálem. — Moza kolónia melletti Achwa üdülőit arab banditák lövöldöztek. — Elvágják ugyanakkor a telefonvonalat is. — Ót rendőr választotta a lövöldözésre és elkergették a támadókat. — Ras el Nakura melletti „Senkinek sem földének” nevezett területen egy autokaravánt megátámadtak arab rablók és elvették értéktárgyaikat. — Jamel falu muktárijá, Hads Sulejman, egy arab támadó golyójától könnyebben megsebesült. — Ugy vélik, hogy azért támadták meg, mert a közeli Ros Pinoh község zsidó lakosaival barátságos kapcsolatot tart fenn. — A zsidó lakosokkal kapcsolatban (születet aratot letartóztatták. Safed mellett Kanan hegycsúcson levő rendőralomist is megátámadták. — Chedera melletti Gordonia kolóniát is megátámadták az arabok. 17 autót tartóztattak itt fel, a bennülnöket, köztük asszonyokat, gyerekeket, teljesen kirabolták, bántalmazták, és csaknem ruhátlanul átűhagyták. — Hebronban alapos vizsgálatot tartottak. Főleg a mufti nyomait kutatták, aki elmenekült. — Ramleh-ban letartóztattak huszonnégy arabot, akik a „fekete kéz”-hez tartoztak. — Akkóban harminc befolyásos arab kereskedőt a hatóságok felelőssé tették, mindegyik, ami azon a területen történt. — Safed körül huszonnégy orvosi otomállapotot rendeltek el. — Hugo Bergman professzor újra megválasztották a jeruzsálemi egyetem rektorának. — A PLDC, a cionista szervezet földvásárló szervezete 4000 dunam területet vásárolt a napokban, rendkívül fontos helyen. Ezt a földet, amely a Neser cementgyárhoz fekszik közel, már tizenöt évvel ezelőtt megvették a zsidók, de különböző perek folytán, csak nagy erőfeszítések árán sikerült most végleg perktálni ezt a vásárt. A vásárlásban a PLDC, szervezetén kívül résztvevő a Neser cementgyár, Afrika Palestine Investments Ltd. és M. Smilensky vezetésével álló pénzeszponz. — Toscanini vezetésében való részvételre dr. Malcolm Serjent, Issay Dobrowen és Hans Wilhelm Steinberg dirigensekét is. Egy kamarazenekarát is szerveznek Michael Taubert vezényletével. — Egy telavivi hitelsz. statisztika szerint a négy és fél hónapos fűrdőzési szezon alatt a telavivi strandon 419 szerencsétlenség történt. — Első pillanában megdöbbentő szám, azonban, ha tüzetesen megvizsgáljuk, akkor kiderül, hogy „szerencsétlenség” alatt nem kell szoros értelemben venni ezt, a mentőállomás 3845 esetében lépett közbe, de voltak darázscsípések és napégések, 107 esetben fülkólikát kellett kimenni, 175 esetben súlyos sebesülések történtek. A strandvezető megígült a labdázást és köveket való játszókat, mert sok fűrdőző biztonságát veszélyeztetik ezzel. Ha a hatóságok minden tekintetben érvényesen fognak fellépni, akkor sokkal kevesebb szerencsétlenség fog történni. — A berlini zsidó hitközség körhízaiban helyegységi osztályának vezetője, prof. dr. Herman Strauss Palesztinába érkezett és átmeneti tartózkodásra számos szakeladást fog tartani. — Két hónappal ezelőtt Palesztinába érkezett németországi menekült a Kfar Gileadi temetőben, amelynek a berlini zsidó hitközség képviselője Bagdadból jött Damaskusba érkezett, hogy a közelkeleti paktum ügyében tárgyaljon. Ihu Saud király titkára: Yusuf Yasin szintén Damaskusba érkezett, hogy kereskedelmi ügyekben tárgyalásokat folytasson Saudi Arabia és Syria között. — A jeruzsálemi Ben Jehuda és King George utcákon nagy héremelés épületek készülnek el, hogy a közelkeleti paktum ügyében tárgyaljon. Ihu Saud király titkára: Yusuf Yasin szintén Damaskusba érkezett, hogy kereskedelmi ügyekben tárgyalásokat folytasson Saudi Arabia és Syria között. — A jeruzsálemi Ben Jehuda és King George utcákon nagy héremelés épületek készülnek el, hogy a közelkeleti paktum ügyében tárgyaljon. Ihu Saud király titkára: Yusuf Yasin szintén Damaskusba érkezett, hogy kereskedelmi ügyekben tárgyalásokat folytasson Saudi Arabia és Syria között.

A lengyel zsidóság nagyszabású akciója a gettópadok ellen

Varsó. — A varsói technikai főiskola alapítójának: Wawelberg Mihálynak fia, emlékiratot nyújtott be a közoktatásügyi miniszterhez, amelyben a zsidó diákok diszkriminációja ellen protestál és a gettópadok bevezetését fájlatja. Wawelberg hivatkozik az apja — aki nagy filantrop volt — és a közoktatásügyi miniszterium között 1919-ben létrejött szerződésre, amelynek első pontja így szól: „A közoktatásügyi miniszterium kötelezi magát arra, hogy a technikai főiskolát az állam költségén vezeti és tartja fenn. Kötelzi magát arra is, hogy semmiféle kivételes intézkedéseket nem tesz majd egyes nemzetiségek vagy vallások ellen, amennyiben lengyel állampolgárokról van szó.”

A zsidó parlamenti klub konferenciát hívott egybe, amely a politikai, gazdasági, szociális és kulturális körök vezetőiből áll. Ez a konferencia egyhangúlag kimondta határozatában, hogy a főiskola gettórendszer ellen a legélesebben tiltakozik. A gettópadok bevezetése alkalmas arra, hogy a zsidó polgárokat a többi lakosság előtti megsegyenítése és ellentétben áll az alkotmány vonatkozó szakaszaival. A zsidó főiskolásoknak a legteljesebb elismeréssel vannak azért a bátor harcért, amit eddig folytattak zsidó önértzet csorbítatlanságáért. A konferencia határozatairól értesítik a miniszterelnököt és a közoktatásügyi minisztert.

HÁROM PREDIKÁCIÓ

Az ünnep első napján feláll a szónok és megkérdi a publikumot: — Tudjátok-e hiteim, hogy mi történik a városban? — Tudjuk! — hangzott a válasz. — Ha tudjátok, akkor minc beszéljék?... — és leszállt a szónokról. Másnap újra felállt a szónokról: — Tudjátok hiteim, hogy mi történik a városban? — Oké, az első napon, azt válaszolták: — Nem tudjuk! — Ha nem tudjátok, akkor nem is kell, hogy tudjátok! Harmadnap újra felállt a szónok és kérdezte: — Tudjátok hiteim, mi történik a városban? — A közönség egy része azt válaszolta: tudja, a másik része azt mondta, hogy nem. — Nos, ha egyrésze tudja, a másik meg nem, akkor azok, akik tudják, mondják el azoknak, akik nem tudják — és leszállt a szónokról.

HITLER VENDEGÜL LÁTJA MUSSOLINI

... Parancsoljon Duce, ez a legjobb talat.

A ZSIDÓ SZINHAZBAN

A szindarab szerzője szemrehányást tesz barátjának: — Te is együtt fűtültél a többiekkel, ezt rosszul nézzen föléd. — Hát hogy mondhalod azt, hogy fűtültem, amikor egész előadás alatt aludtam.

KERESKEDEMI LEVELEZÉS

A kiskereskedő tájékoztat a nagykereskedőnek: — Szíveskedjen nekem egy tétel árát küldeni. — A nagykereskedő erre azt válaszolta: — Addig nem tudom küldeni az árát, amíg a régi számla kiegyenlített nem nyert. Rögön ment újra a válasz: — Olyan sokáig nem várhatok a küldeményre.

AKTUALIS STROFAK

Anglia széleskörű meghatalmazást kapott Genfben — a keskeny Palesztinára vonatkozólag...

Távol országok zsidói segítséget küldenek nekünk... jaj de távol van tőlünk ez a segítség!

Az Ur Adam oldalbordájából teremtette meg a nőt, viszont a többi részt, mint száj, szemöldök, ajak — ezt minden nő maga teremti magának.

Miert teremti elő mindég a férfit azt, ami a nőnek kell? — Mert egyszer kapott almát onni Adam Eoztól és azóta is folyton sünyit el az emberiség.

Ebben az életem sokkolgatt nem kellett lebontani a sátor. Miért voltak benne „ja” angyalok és „nein” szöröök és mikorra lebontásra került a sor, már a vita hevében ők széjjelrúgták a sátor oldalait.

Szonjettudások felfedezték hal kis szögletet az Északi Jegestengeren. Tekintettel arra, hogy a szögleten semmi nem terem és teli van kövekkel. Szó szerint a következőképen szól a határozat: „A zsidóknak ki kell vándorolni Lengyelországból, az ipar és kereskedelem mentesítendő a zsidó elemektől”. A párt protektora Ignati Paderewsky lett, a világhírű zongoraművész, aki a lengyel köztársaság első elnöke volt. A pártot támogatja Haller tábornok is és Stanislaw Wociechowsky, volt miniszterelnök. A nemzeti demokratapárt lapja, a „Warszawsky Dzennik Narodowy” egy terrorizális gettó bevezetését ajánlja. Rövidesen elveszik a zsidók lakhatási jogát Breszt Litowsk vára körül és Czenstochauban.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor ZSIDÓ HETILAP Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Háromszáz lengyel demokrata

A világ közvéleménye megdöbbenten figyelte azt a harcot, amelyet a nyugati demokrácia kormányai folytatnak a fascista államok erőszakosságaival szemben. S míg a benaivakozási bizottságokban és a külügyi hivatalokban népek állnak népekkel szemben, addig egyes nemzetek körében egymáshoz áll a reakció harca a demokráciával. Mint minden küzdelem, ez is váltakozó szerencsével folyik. Vannak országok, ahol az emberiség eszméje porban hever, teljesen elalélt, mint Hitler birodalmában. Viszont a franciák között a reakció csendes és a legutóbbi közszéki választások bizonyították, hogy a francia nép hosszú időre elfelejtette magát a demokrácia eszméjével.

ják őket azok, akik viszont kétségtelenül német pórázon vezettek.

A mi szerény óhajunk az volna, hogyha már az egyes országok határain belül is üldözik egymást a reakció és haladás eszméit hirdetőik, akkor épüljön ki mielőbb ez a front teljes szélességében Lengyelországban, amelyet már meg is kezdtek a demokratikus

eszméket hirdető háromszázak és álljanak ki a gátra a romániai demokrácia bajvivői legelőbb olyan bátran, ahogy a goga-cuzista reakciók kiállanak és álljanak ki, tömörüljenek össze mindenütt azok, akik nem nézik lankadtan és reményvesztetlen a reakció tombolásait.

A lengyel professzor akciója egy kis reménység, amelyet talán követ még az európai demokrácia hajnalhasadása, a keleti országokban is. Mi legalább ebben kell bizzunk és hittel reménykedjünk!

Uruguay köztársasági elnöke mondja:

Második hazája legyen Uruguay a világ zsidóságának

Montevideo. — Uruguay fővárosának, Montevideónak zsidósága nagyszabású ünnepséget rendezett dr Gabriel Terr köztársasági elnök tiszteletére, amelyen több ezer zsidó és nem-zsidó jelent meg. A délamerikai állam zsidósága mélységes halájának és tisztelének kifejezése céljából rendezte meg ezt a manifesztaációt, mert dr Terr államelnök mindíg megértő jóindulatot tanúsított a zsidóság iránt. Az ünnepségen megjelent maga a köztársasági elnök is és meghatottan fogadta a zsidóság vezetőinek hódolatát, majd így fejezte be beszédét: „Őszintén óhajtom, hogy

Uruguay második Palesztinája legyen a világ zsidóságának.”

Az elnök után dr Bado belügyminiszter emelkedett szólásra és a következőket mondotta: A mi köztársaságunk zászlaja alatt minden faj és eszme talál megtalálhatják helyüket. Legyen a mi országunk minden tisztaságunk és építő akaratu embernek az „Igret földje” és a beteljesülés országa.

Az elnök és belügyminiszter emelkedett szellemű beszédét az ünnepi gyűlés nagy lelkesedéssel fogadta.

Schuschnigg kancellár nyilatkozott:

Nem türünk faji üldöztetést az országban

Bécs. — Az osztrák kancellár nyilatkozatot adott a külföldi sajtónak, amelyben főként a zsidókérdeessel foglalkozott. Schuschnigg kancellár kijelentette, hogy nem tür semmilyen faji üldöztetést az országban. Bécsben ugyan sok a zsidó — mondotta a miniszterelnök, — de különbséget kell tenni azon zsidók között, akik már generációk óta élnek az országban, jó hazafiak, csupán valóságban tartoznak más közösséghez — és az

ujjonnan bevándorolt zsidók között, akik nem gyökereztek nemzetünk talajába. Ezen utóbbiak helyzete problematikus.

Az osztrák zsidó sajtó részletesen kommentálja a miniszterelnök kijelentését és megállapítja, hogy a világháboru után bevándorolt zsidók is szabályos jöttek az országba és törvényes állampolgárságot nyertek. A kancellár megkülönböztetése a régi és új zsidók között teljesen indokolatlan.

Ha a rend helyreáll Palesztinában, elindul az új bizottság

London. — Ormsby Gore gyarmatügyi miniszter az alsóház uj ülésszakának megnyitóján ülésein kijelentette, hogy az utóbbi hetek palesztinai eseményei nem akadályozták meg a kormányt, hogy az új bizottságot el ne küldje Palesztinába, a felosztási tervvel kapcsolatban. A Népszövetség felhatalmazta Angliát, hogy a végleges felosztási terv kidolgozása céljából tovább dolgozzék. Ezért fog

rövidesen elmenni Palesztinába az új bizottság, annál is inkább, mert eredményeit az angol parlament és a Népszövetség elé kell terjeszteni.

A bizottság azonnal elindul, ahogy a nyugalom helyreáll Palesztinában. Nincs pánikhangulatra ok, a legutóbbi események szörványos jelenségek, amelyeknek lényegében semmiféle jelentőségük nincs.

